JUL I

Grenseland

2020

MARKER

Grenseland
JULEN 2020

Marker
Innbyggere: 3.595
Areal: 413 km²
Kommunesenter: Ørje
Ordfører: Theodor Bye, Sp

LEDER

Jul i Marker

Om få dager åpnes julegatene i Ørje. I disse korona-tider blir det ikke noe stort arrangement med et jublende folkehav. Men markingene er kreative sjeler som ikke lar seg knekke av et lite virus, selv om man selvfølgelig tar korona på største alvor. Handelsstanden og kommunen har klekket ut en plan som skal få Marker i god, gammeldags julestemning. Det skjer lørdag 28. november og fortsetter helt frem til jul.

De siste ukene før jul er hektiske og slitsomme. Men også morsomme og inspirerende. Og ikke minst hyggelige. Julen vil for alvor prege lokalsamfunnet, og for mange butikker er julesalget avgjørende for årsomsetningen. Skole og arbeidsliv skal gjerne avslutte pågående prosjekter før høytiden, og hjemme skal naturligvis mye ordnes.

Vi har i tidligere utgaver alltid hatt med en fyldig kulturkalender. Den har fortalt om et rikt kulturliv som har servert opplevelser på løpende bånd. I år er det annerledes. Koronaen har sørget for at det er få arrangementer. De som holdes, er underlagt strenge smitteverntiltak.

I denne utgaven har vi forsøkt å speile litt av det som skjer før og under denne helt spesielle julen 2020. Vi har også snakket med spennende mennesker som tilfører lokalsamfunnet kompetanse, glede og inspirasjon. Litt nostalgi har det også blitt plass til.

Vårt lokalsamfunn er godt å bo i fordi vi har mennesker som bryr seg om hverandre. Da er det viktig at vi alle setter pris på det ved å bruke de tilbudene som finnes lokalt. Enten det handler om opplevelser eller innkjøp av julegaver. Lokale forretninger gjør sitt ytterste for å gi gode og varierte tilbud. Uten en levende handelsstand vil lokalsamfunnet gradvis forsvinne. Husk det i disse julehandeltider. Gresset er ikke alltid grønnere på den andre siden.

God Jul til alle

NABOKOMMUNENE BØR ANGRE

Betegnelsen Grenseland kom til som en følge av at de tre grensekommunene Aremark, Marker og Rømskog ønsket å utvide og utvikle sitt samarbeid. Ordførerne Tore Johansen, Stein Erik Lauvås og Kari Pettersen var enige om at tre så små kommuner ville ha stor nytte av å samarbeide og utnytte hverandres sterke sider.

Slik ble det også de kommende årene. I de tre kommunene ble innbyggerne bedre kjent med hverandre, og det oppsto en viss patriotisme innad i regionen. Fagfolk og etater hjalp hverandre. Tjenester ble kjøpt og utvekslet. Folk var i det store og hele godt fornøyd med tingenes tilstand.

Men så var det så godt som slutt. Aremark fikk ny ordfører. Da ble kursen snudd 180 grader. Alt skulle dreie seg om Halden. I Rømskog holdt man stand en stund til, men så ble det et knapt flertall for å avvikle hele Rømskog som egen kommune. Fra 1. januar 2020 ble Rømskog en del av Aurskog-Høland.

Igjen, i det som en gang var den kreative og fremtidsrettete «koalisjonen» Grenseland, står Marker. Nå mer alene enn noen gang. Storkommunen Indre Østfold dominerer i vest. I øst ligger Årjäng kommune. Korona-året 2020 har vist at Årjäng er fint lite interessert i Marker og nordmenn. Det er lommebøkene våre de vil ha.

Vi har imidlertid et håp om at korona-erfaringene vil få svenskene på andre tanker, for det ligger et voldsomt potensial i et bedre samarbeid over riksgrensen.

Nord for Marker ligger Aurskog-Høland. I de søndre bygdene har man et visst forhold til Marker og ønsker seg en tettere relasjon. Nordover i kommunen, inkludert «hovedstaden» Bjørkelangen, har man fokus rettet mot Lillestrøm og Oslo.

For Marker er fremtiden krevende, men tross alt lys. Kommunen valgte å stå på egne ben. Det krever utvikling av egne fortrinn og ressurser, utpreget samarbeid med naboene i alle himmelretninger og kreativitet i arbeidet med å skape økte inntekter til kommunen. Vi får tro at korona-pandemien en gang tar slutt. Så kan Marker ta sats og ytterligere styrke eget lokalsamfunn. Økt folketall, økte inntekter og færre nedskjæringer i kommunale budsjetter – i kombinasjon med mange flinke mennesker - er nøkkelord for en god utvikling.

Hva så med de to som forlot Grenseland? I Aremark er det lite å juble over, med noen hederlige unntak. Flørten med Halden ga som ventet ingen resultater. Derimot kommer stadig nyheter om dårlig økonomi og innskrenkinger. Siste nytt er at rådmannen vil ha fådelt skole, altså flere klassetrinn sammen. Da kan ansatte sies opp og utgiftene reduseres. Riset bak speilet er at rådmannen i stedet vil legge ned hele ungdomsskolen og sende elevene til nabokommunen (les: Halden).

Innbyggertallet går ned, færre ungdommer, færre barn og barnefamilier, færre mennesker til å betale skatt. Men flere eldre blir det. Og midt oppe i dette skal man «svi av» nesten en tredel av kommunens årsbudsjett på ny barnehage! I en kommune der barnefamiliene blir stadig færre.

For kort tid siden ble det klart at ungdomsklubben ikke får de lokalene de ble lovet. Aremark får glede seg over at kommunen ikke har en eneste gate. Da slipper ungdommen å reke gatelangs! Men noe vil vel den yngre garde finne på. En rundspørring i fjor slo fast at én ting ungdommen ikke vil finne på er å flytte tilbake til Aremark når de blir voksne.

Rømskog, hva skjer der? På under ett år har Rømskog tatt steget fra å være en flott kommune til å bli en utkant av Aurskog-Høland. Mange rømsjinger er fortvilet over det. Hvordan fremtiden for Rømskog vil bli får tiden vise. Men den utpregede optimismen vi traff på for bare få år siden er i ferd med å bli borte.

Vi har sagt det før og gjentar det gjerne. Aremark, Marker og Rømskog burde snarest finne tilbake til det som en gang fungerte godt. Skal man overleve som liten, bør samarbeid og respekt være grunnpilarer. Byråkratene og politikerne i Oslo har riktig nok gjort ting vanskeligere for oss, men de som virkelig vil noe får det gjerne til.

Mens vi venter har Marker alle forutsetninger for på egenhånd å legge et solid grunnlag for en strålende fremtid. Rikspolitikerne kan vedta mye rart, men de kan ikke vedta at markingene skal slutte å være kreative.

Øyvind Ottersen

Utgitt av Grenseland AS
Redaktør: Øyvind Ottersen

Grafisk design: Byline AS
Layout: Pion
Trykk: Møklegaard trykkeri, Fredrikstad

Storgata 5, 1870 Ørje.
Telefon: 468 24 777
E-post: oyvind.ottersen@grenselandmedia.no
Web: grenseland.eu

– Velkommen til en hyggelig førjulstid i Ørje, sier Trine Nilsen (foran) og Else-Marit Svendsen. De to trekker i trådene og er sentrale brikker i arbeidet med å sørge for at julen også i år kommer til Ørje. – Av korona-hensyn kan vi ikke gjøre alt slik vi ønsker, men 28. november skal bli en hyggelig førjulslørdag med god stemning og en fin innledning på årets julefeiring.

Julen kommer til Ørje

Selv om korona har sørget for å gjøre året 2020 helt spesielt, er det én ting som er sikkert: Det blir Jul på Ørje i år også. Men vi må finne oss i at den blir litt annerledes.

ØYVIND OTTERSEN, TEKST OG FOTO

I mange år har markinger og andre med tilknytning til Marker strømmet til Ørje sentrum den siste lørdagen i november. Da har det alltid vært stor stemning og tettpakket med folk. Julegateåpningen i Ørje har vært et av årets høydepunkter, med et yrende liv i Storgata og tilliggende gater. En deilig lukt av julemat og annet julesnadder, salgsboder, et hyggelig møte med folk man kanskje ikke ser så ofte. Og ikke minst julenisser, poser til barna og tenning av julegranen på torget.

– Det er selvfølgelig slik vi gjerne skulle hatt det i år også, sier Trine Nilsen og Else-Marit Svendsen i Ørje Handelsstands aktivitetskomité.

Korona-tilpasset

Som vi alle smertelig har fått føle på kroppen har koronaen herjet landet siden mars, og juletiden påvirkes naturligvis av det.

– Førjulstiden blir helt klart annerledes på Ørje i år, men vi ønsker å skape julemagi og julestemning likevel, sier Trine og Else-Marit, som representerer arrangørene, henholdsvis Ørje Handelsstand og Marker kommune.

– For å spre handelen litt utover julepynter vi Ørje tidligere enn normalt.

Førjulslørdag

– Det blir ingen vanlig julegateåpning lørdag 28. november, men folk skal få merke at julen i Ørje er i gang. Deler av Storgata stenges, og det legges opp til god stemning og hygge i Ørje denne dagen, sier Trine.

Nytt i år er at julegranen ikke tennes som en avslutning på dagen, med gang rundt juletreet, sanger og tale.

– I år er julegrana på torget tent fra morgenen av. Det blir noen boder i gata, og det blir poser til barna klokken 14 på torget, sier Trine og Else-Marit.

Julegateåpningen i Ørje har lange tradisjoner. Dette bildet er fra 2012.

Slusebrass, Markers eget populære orkester, vil spille julesanger i Ørje. Nisjebutikkene er åpne til klokken 16. Dagligvarebutikkene og spisestedene har åpent som normalt.

Vil du selge noe?

Ønsker du å selge noe på Ørje før jul? Vil du selge varer som hører julen til; julepynt, julekaker, fuglemat eller noe annet? Send sms til Kari på 924 48 634 eller Trine på 97 68 52 20. På grunn av smittevern må arrangøren i år ha forhåndspåmelding fra alle som ønsker å selge noe.

Nisser, troll og overtro

Dagens moderne julefeiring skiller seg ganske kraftig fra den julefeiringen man hadde her i landet i tidligere tider. Borte er det meste av overtroen. I stedet har vi fått den kommersielle julen med den amerikanske julenissen. Men spor av gamle tradisjoner har vi, og en som kan mye om gamle juleskikker og overtro, er Sven G. Eliassen, forfatter og historiker og en mester i å formidle lokal kulturhistorie på en folkelig måte. Og Eliassen slår fast at den gamle gårdsnissen har lite til felles med den kommersielle julenissen.

TEKST: ØYVIND OTTERSEN

Julen er vår største høytid, en kristen høytid hvor vi feirer Jesu fødsel. Juleevangeliet står sentralt i feiringen, og viktige symboler er Maria, Josef og julekrybben. Men vi har også den store, godslige julenissen som bor på Nordpolen. Han har langt, hvitt skjegg, rød lue og kappe. Vår nisse reiser med slede, anført av reinsdyret Rudolf, på vei til snille barn verden over. Julenissen deler ut gaver, slik de fleste av oss gjør i julen. I vår tid er julen blitt mer og mer kommersiell. Det er vel så mye en kjøpefest som en familiefest. Vår tids julenisse har lite til felles med den tradisjonelle gårdsnissen. Vår julenisse er den amerikanske varianten av St. Nikolaus, som levde i Lilleasia, dagens Tyrkia, 300 år inn i vår tidsregning.

Midtvintersblot

Her til lands har julefeiringen lengre tradisjoner enn den kristne høytiden. Da kristendommen kom til Norge rundt år 1000, var allerede det hedenske midtvintersblotet en etablert høytid.

– Det var en tid da folk feiret at solen snudde. I den forbindelse var det viktig å gi solen hjelp på sin vei tilbake. Derfor måtte ikke noe snurre rundt i julen; håndten, kvernhjul eller annet som kunne forstyrre solen på sin vei tilbake, sier Sven G. Eliassen.

– Kirkens menn våget ikke å ta fra nordboerne det gamle midtvintersblotet, og helt opp til våre dager har julefeiringen vært en blanding av hedenske, folkelige og kristne motiver.

Et avbrekk

Mange av de gamle juleskikkene lever ennå, men vi har i dag fjernet oss fra den tiden da julen var et viktig avbrekk i arbeidsåret. I dag skiller vi ikke så klart mellom arbeid og høytid. Vi spiser festmat hele året, og julematen står på bordet fra tidlig i november.

– I det gamle samfunnet måtte alt som skulle fortæres i julen lages til hjemme. Man la nesten like mye vekt på forberedelsene som selve julefeiringen. Og julematen skulle man ikke smake på før på selve julekvelden, sier Eliassen.

– Konflikten mellom hedenskap og kristendom er personifisert i gårdsnissen, sier han.

– Gårdsnissen var haugbonden som en gang i førkristen tid hadde anlagt gården. Mange kalte gårdsnissen for tuftekall eller tomte. Men han hadde også andre navn. Betegnelsen nisse kom etter hvert også til Norge og ble knyttet til haugbonden.

Mange historier

Det er mange historier knyttet til gårdsnissen. I 1779 beskrev sogneprest Jacob Nicolaj Wilse i Spydeberg gårdsnissen Tomte-Gubben som «en liten gråkledd kæll med rau topplue og langt skjegg og trebånnær».

Tomte-Gubben var svært gammel, liten, langt under meteren, og inntørket og gul i ansiktet. Han var lodden over hele kroppen, kledd i grå vadmel og hadde knebukser og sid trøye. Fra andre kanter av Østfold er nissen enda mer konkret beskrevet. I Rømskog, for eksempel, finnes det mange observasjoner av nissen.

Død nisse på Idd

Alle visste at nissen fantes, men det var få forunt å treffe på ham. Derfor var det ganske oppsiktsvekkende da det etter sigende ble funnet en død nisse på Idd ved Halden så sent som etter annen verdenskrig.

– Frida, ei budeie på Øvre Holm på Idd, arbeidet på Store Holm. I 1948 så hun et slagsmål mellom to nabonisser. De sloss i en høysåte, skrek og slo og dro hverandre i hår og skjegg. En av nissene ble liggende igjen på valplassen, men krøp omsider hjem. Fem-seks år senere var en arbeidsmann på nabogården en tur oppe i skogen like ved. Det var tordenvær, og Frida så mannen komme løpende hjem. Sammen med husbonden løp han tilbake til skogen. Like etter kom legen, det skal ha vært doktor Brække. Etter en stund kom de tilbake med en bylt. De hadde funnet noe som lignet «en liten kæll», ille forbrent etter lynnedslaget. Doktoren skal ha uttalt at «dette er næggu'ke no' menneske!». Etter sigende skal nissen fremdeles ligge på sprit på Patologisk institutt i Oslo, sier Sven G. Eliassen.

Temperament

Nissen hadde et voldsomt temperament. I utgangspunktet var han snill og var en del av gårdsdriften. Han stelte hestene og gjorde forefallende arbeid. Det var viktig å ha nissen på gården. Men om nissen ikke fikk det som han ville, kunne han bli rasende, og da kunne det gå vilt for seg. Blant annet forventet nissen å få julegrøt med smørøye servert på låven.

– Tjenestepiken på Rød på Kråkerøy ville

spille nissen et puss. Hun la smørøyet under grøten. Da nissen fant grøten, så han ikke smørøyet. Han ble vill og slo i hjel den beste kua på båsen. Men så fant han smøret omsider, og da fikk han fryktelig dårlig samvittighet. Han gjemte den døde kua og gikk til nabogården og stjal ei ku som han plasserte på båsen til erstatning for den døde, sier Eliassen.

– En historie fra Hærland forteller om en bonde som ikke ville sette ut grøt til nissen. Sistnevnte svarte med å fylle tønna med juleøl full av sauemøkk.

Underjordisk

Nisser, vetter, huldrer og troll er underjordiske vesener og en del av gården. Noen av dem var tidligere folk på gården som etter sin død tok plass blant de underjordiske. Det var derfor en viktig tradisjon for folk i tidligere tider å stelle pent med dauingene. Det skulle settes frem mat. Mange hadde dekket bordet for dauingene gjennom hele julehøytiden. Mange lot også nissen få sove i husets senger på julenatta. Selv lå menneskene i halm strødd utover kjøkkengulvet.

De underjordiske bodde nede i bakken og ga tydelig beskjed dersom menneskene gjorde det vanskelig for dem. Blant annet likte de ikke at menneskene jobbet sent. Da kunne de banke i veggen for å få slutt på arbeidet. De som trosset dette, kunne komme ille ut. For de underjordiske visste å gi menneskene harde represalier.

Aremark

Fra nyere tid fortelles det at nissen kunne være til stor plage på enkelte gårder. Derfor ville bonden bli kvitt ham.

– Det var tilfelle på Kollerød i Aremark, forteller Sven G. Eliassen.

– Der huserte nissen slemt, og mannen på gården visste ikke sin arme råd. Både i stall og fjøs var det urolig. Husdyrene skrantet og vantrivdes, uansett hvor godt de ble stelt. En dag kom et fantefølge til gårds. I følget var en finne som kunne litt av hvert. Han lovet å fordrive nissen, men han trengte et par uker. Tre torsdagskvelder på rad satte finnen ut alt som fantes av gryter og spann. På gårdsplassen laget han er forferdelig spetakkel. Etterpå kunne folk høre at det låt og gråt borte i stall og låve. Til slutt kom et helt nissefølge ut og gikk gråtende og tutende nedover veien og vekk fra gården. Etter den tid var det ingen nisse på Kollerød, sier Eliassen.

– Når nissen ble jaget fra gården, tyder det på oppløsning av tradisjonen. Den gode og omsorgsfulle nissen var blitt erstattet av en fiendtlig bråkmaker som måtte fjernes. Nissen var ikke lenger en del av gårdens historie. Et annet eksempel på oppløsning av tradisjonen var historier om nisser med menneskelige trekk. Nisser som var glade i tobakk og brennevin. De bannet og svor og herjet rundt på gulvet.

– Nisser med slike laster er avvikere i forhold til gamle tradisjoner. Den gamle nissen mislikte banning og var en slags moralens vokter.

Åsgårdsrei

Folk i tidligere tider tok de underjordiske på alvor. Alt skulle gjøres etter strenge regler slik at ingen ble unødig provosert. Selve julenatten var således en skremmende natt der alt måtte gå riktig for seg. Noe av det mest skremmende julenatten var åsgårdsreien. Det var en flokk dauinger på vill ferd gjennom lufta. Disse skapte redsel og uhygge helt opp mot vår tid. Derfor holdt folk seg innendørs på julenatten. De beskyttet hus, stall, fjøs og uthus med tjærekors og skarpt stål over dørene. Samtidig ble det satt ut sopelimer og annen redskap. På den måten unngikk man at åsgårdsreien tok seg inn i fjøset for å stjele kalver de kunne ri videre på.

– En av dem som beskriver åsgårdsreien, er M.B. Landstad, som var sogneprest i Fredrikshald fra 1848 til 1859. Det er ikke umulig at Landstad kan ha møtt både vetter og åsgårdsrei i sitt prestegjeld, sier Eliassen.

Skyte inn julen

En vanlig tradisjon var å skyte inn julen. Det ble skutt for å rense luften for uønskede elementer.

– Mye kan tyde på at vår oppskyting av raketter nyttårsaften opprinnelig kommer fra den gamle tradisjonen med juleskyting, sier Eliassen.

– Julenatten var den mest skremmende i forholdet til de underjordiske. Men når julenatten var over, senket julefreden seg. Folk gikk i kirken og levde i fred og fordragelighet. I julen skulle folk samle krefter til året som kom. Og solen var på vei tilbake.

De gamle juletradisjonene ga seg mange utslag. Det overnaturlige med troll, vetter, huldrer og nisser er en side av julen. Mange ritualer i den forbindelse henger fortsatt igjen. Andre sider av julen har med mat og hygiene å gjøre. Vi skal ikke her komme inn på det. Mat og forberedelser til julemåltidene er en hel historie for seg. Selv i de fattigste tidene var julen en høytid hvor det ikke skulle spares på noe. Da skulle det spises og drikkes godt, og forberedelsene var omfattende og tidkrevende. Denne siden av de gamle juleforberedelsene kan vi komme tilbake til ved en senere anledning.

Julen starter hos O. Mosbæk

Jul handler om tradisjoner. Jul handler om å gjøre det lille ekstra for å skape kos og hygge. Da kan de små, unike detaljene være det som gjør akkurat din jul helt spesiell.

Hos O. Mosbæk har vi de små detaljene. Juledekorasjoner, godteri og annet snadder fra unike produsenter. Og pynteting som ikke alle andre har. Utepynt og innepynt. Her finner du varer fra House Doctor, Sthål, Ib Lausen, Miljøgården, Gourmet Produkter, Cemo Lillespecial, Borg Ramme, Terrigeno, Sögne, Fru Timian, Trygve Skaug og mange andre.

Kom innom og la deg inspirere!

Eilif Mosbæk og datteren Kari Christensen bak disken i tradisjonsrike O. Mosbæk i Storgata i Ørje. Eilif har akkurat begått sin tredje bok. Kari er tredje generasjon Mosbæk og viderefører arven etter besteforeldrene Astrid og Olaf Mosbæk, som startet virksomheten i 1932.

ÅRETS JULEGAVE

Rykende fersk denne høsten er det som bør bli årets julegave i Marker. Eilif Mosbæks tredje lokalhistoriske bok handler om Trond Evald Thoresen. Ørje-gutten som rømte til Sverige under krigen og endte som matros på ubåten Uredd. Han kom aldri hjem.
De tre bøkene «Matros Thoresen og ubåten Uredd», «Turisten» og «Kanaldamperen Engebret Soot» selges hver for seg eller som gavepakning med to eller alle tre bøker til ekstra gunstig pris.

* TELEFON 69 81 10 40 924 48 634 * FØLG OSS GJERNE PÅ FACEBOOK OG INSTAGRAM *

Bilder skal skape minner

I et stort og delikat hus i et av Ørjes nyere boligfelt sitter en kreativ dame med glimt i øyet, Canon-kameraer på bordet og flotte bilder på dataskjermen. 36-åringen er nesten nyinnflyttet til Ørje og stortrives allerede.

ØYVIND OTTERSEN, TEKST OG FOTO

Vi starter med å antyde at dette kan bli vrient.

– Ikke noe er mer krevende enn å ta bilde av en fotograf, sier vi og antyder lang erfaring med akkurat den oppgaven.

Men – vi har ikke noe å frykte. Ina Marie Grefslie Ree er vennligheten selv. Forteller om både fortid og nåtid. Ingen nykker, bare vennlighet og et brennende ønske om å være kreativ, treffe mennesker og skape noe som gir varige opplevelser for folk. Ina er selvlært fotograf. Bildene hun viser oss er glitrende eksempler på hvor god man kan bli om interessen er der og at en betydelig arbeidsinnsats legges ned.

Trives i Ørje

Mannen Morten Greger Ree er lærer. Har tidligere vært på Marker skole. Nå er han avdelingsleder på Rom skole i Askim. Ina selv er utdannet sykepleier og har jobbet på Edwin Ruuds i Mysen i 20 år. Der er hun fortsatt, men nå i selvvalgt prosentstilling.

– Jeg ønsket ikke lenger full stilling fordi jeg vil bruke mer tid på fotografering. Jeg har etablert meg som fotograf, og jeg ønsker å utvikle både egne ferdigheter og virksomheten Grefslie Photography. Så langt har jeg fått bra respons fra kunder. Oppdragene jeg har utført har falt i smak. Nå håper jeg å få enda flere kunder. Bare her i Ørje bør potensialet vært stort, sier Ina.

Ina, Morten og sønnen Noah flyttet til Ørje i august i fjor. Ikke langveisfra, for de bodde på Mysen. Begge har sine røtter i gamle Eidsberg kommune.

– Hvorfor ble det Ørje?

– Jeg er et friluftsmenneske, og jeg vet at Ørje har en vakker og variert natur som innbyr til uteliv med blant annet sjø og kajakk. Dessuten har Morten jobbet her og kjente til både stedet og menneskene. Jeg visste at det er mange kreative mennesker i Marker. Selv ser jeg på meg selv som kreativ, og jeg ønsket å drive min virksomhet i et inspirerende miljø, sier Ina.

– Egentlig planla vi å bygge på Mosebyneset. Vi kjøpte tomt. Den har vi forresten ennå. Men så dukket dette huset opp. Det falt vi for, og nå er vi her. Har ikke angret ett sekund.

Glad i mennesker

Ina var mye på flyttefot som barn. Men i sjuårsalderen havnet hun igjen på Mysen. Der ble det skolegang og ro til å drive med kreative sysler.

– Jeg var og er opptatt av farger og interiør. Det førte meg til Næringsakademiet. Men så var det dette med å få seg jobb, da. De vokser ikke på trær. Da ble det pleieassistent på Edwin Ruuds. Folk oppmuntret meg til å bli sykepleier fordi jeg hadde et godt lag med mennesker og trivdes i en omsorgsrolle. Men sykepleier ville jeg ikke bli.

– Men det ble du.

– Ja, jeg tok sykepleierutdanningen, og det har jeg ikke angret på. Nå har jeg vært på Edwin Ruuds i tjue år og er der fortsatt. Jeg har lært mye om mennesker i denne jobben. Det drar jeg nytte av også som fotograf. Og ekstra nyttig ser jeg på erfaringen jeg hadde som modell i min tid i Oslo. Fra jeg var 19 til 24 år jobbet jeg med modelloppdrag. Var til og med deltaker i Frøken Norge, men da Aylar Lie dukket opp som konkurrent, skjønte jeg at dette ikke nødvendigvis var det jeg ønsket å satse videre på. Ikke et vondt ord om Aylar, men for meg ble det en helt annen verden. Det var mye moro med modell-jobbingen, men jeg ønsket ikke å være en ting.

Som modell sto jeg foran kamera og jobbet med meget anerkjente fotografer som Svein Bringedal og Jens Haugen. De har jeg fortsatt kontakt med, og jeg får ofte nyttige tips og tilbakemeldinger fra dem om bildene jeg legger ut på Instagram.

Kamera i gave

I en periode kunne ikke Ina jobbe som sykepleier på grunn av en skade i foten. For å ha noe å gjøre, fant hun frem et gammelt kamera. Der dukket den første spiren av fotointeressen opp.

– Vi giftet oss i 2013, og jeg fikk et kamera i

Julestemning på Bakergaarden

La deg friste av våre gode, hjemmelagede retter og et stort utvalg av gjærbakst og kaker.

Åpningstider:

man-ons	10-16
tors-fre	10-18
lør	10-16
søn	12-17

Julens åpningstider:
Lille julaften – 2. juledag lukket
3. juledag «Julehygge» 19-24.
Forhåndsreservasjon.

4.- 6. juledag åpent fra 11-16.
Nyttårsaften og 1. nyttårsdag lukket.

Jul på Gaarden:
4. desember - Pinnekjøtt
5. desember - Ribbe
Begge dager fra kl. 18.30 - 24.

På Bakergaarden elsker vi julen. Vi gleder oss stort til å se deg gjennom årets deiligste tid.

Trenger du hjelp til å arrangere julebord, bake småkaker, finne den perfekte spiselige gaven eller kjenne hvilepulsen mellom slagene?
Vi er her for deg med julepyntet fasade, sesonginspirert meny, gavekort og gaveposer, julebakst og store smil.

På Bakergaarden er det alltid varme og trygge omgivelser.

Hjertelig velkommen!

Tirsdag 1. desember åpner vi første luke i Bakergaardens særegne julekalender

Bakergaarden Café
- det lille ekstra

STORGATA 14, 1870 ØRJE. TLF 90 40 25 15

Åpningstider fra 23. november og frem til jul:
Mandag – fredag: 10-18 ❊ **Lørdag:** 10-16
Søndagsåpent 13. og 20. desember: 12-16

ØRJE BLOMSTER, STORGATA 43, ØRJE ❊ TELEFON 450 61 790

morgengave. Morten visste at jeg er en kreativ sjel, og han har hele tiden oppmuntret meg til å jobbe med bilder. Han gleder seg over fremgangen og er en viktig støtte i opparbeidelsen av min fotograf-virksomhet.

Da Noah ble født i 2016, ble interessen naturlig nok enda større for fotografering av mennesker. Jeg har etter hvert spesialisert meg på bilder av mennesker; barn, unge, voksne, eldre. Dåp, konfirmasjon, bryllup. Dette er store begivenheter i menneskers liv. Her har jeg både interesse, kompetanse og etter hvert også godt med erfaring. Dessuten har jeg stor nytte av sykepleierjobben, for fotografering av mennesker krever tålmodighet og oppfinnsomhet, og du må være en menneskekjenner. God kjemi med den eller de man tar bilder av er helt avgjørende for et godt resultat.

Ressursparken

Ina Marie Grefslie Ree jobber mye med bilder på dataskjermen hjemme. Men hun har også leid seg inn i et kontor i Ressursparken på Ørje. Det er mange kreative mennesker samlet, og det passer Ina godt.

– Det er Helene Rødseth som styrer virksomheten der. Hun har vært en utrolig god støtte for meg, sier Ina.

– Jeg håper at folk i Marker ser denne muligheten – at de har lyst til å la seg og sine bli fotografert av meg. Det er bare å ta kontakt. Så kan vi opparbeide oss den tilliten som er nødvendig og samtidig finne ut hva slags bilder man ønsker. Bilder skaper minner, følelser over hele skalaen, og ikke minst er bilder tatt hos fotografen ofte langt mer varige enn dem man tar med mobilen.

Ina Marie Grefslie Ree bruker mye tid på digital bildebehandling. Men hun er også en naturelsker som tilbringer mye tid ute. Det var en av grunnene til at hun flyttet med mann og barn til Ørje. Her har hun etablert seg som profesjonell fotograf, ved siden av jobben som sykepleier på Edwin Ruuds i Mysen.

Dette er noen av de mange flotte bildene Ina Marie Grefslie Ree har tatt de siste årene.

RØRKJØP
GRANLI RØR AS

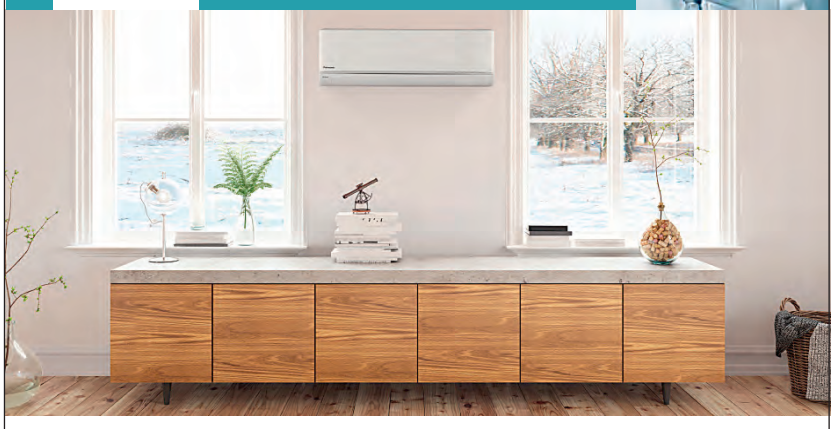

Vi forhandler og monterer

Panasonic luft/luft varmepumper

Miljøvennlig kjølemiddel. Energieffektiv.
Sett inn varmepumpe nå! Behagelig temperatur hele året.
Kjøling vår og sommer – varme høst og vinter.

VI HJELPER MED:
- Nybygg
- Rehabilitering
- Service
- Sanitæranlegg
- Varmeanlegg
- Varmepumpe
- Kloakkrensing
- Vannrensing
- Gassanlegg

GODKJENT FOR ANSVARSRETT

Granli Rør AS
Sletta 3, 1870 Ørje
Mob: 90 91 42 32
stig@granliror.no

Rørlegger med nettbutikk

RØRKJØP
Det beste valget

www.granliror.no

Kjølen Sportcenter
Åpent alle dager fra kl. 07.00–22.00

Lysløypa
Lengde: 2,5 km. Belyst til kl. 22 hver kveld. To kilometer ekstra sløyfe med natursnø (uten lys) i flatt og lettgått terreng.
Vi har også en rulleskiløype på 2,2 km.
Årskort: kr 300,- (inkl. tilgang til dusj, toaletter og trimrom)
Dagskort: kr 30,- (inkl. tilgang til dusj, toaletter og trimrom)

Årskort kan kjøpes på Shell i Töcksfors, Nilsen Sport i Ørje, samt i sekretariatet på Kjølen Sportcenter.
Barn under 16 år gratis.

Fasiliteter
- Dusjer m/ to omkledningsrom/toaletter/handicaptoalett
- Styrkerom
- Smørebod
- Varmestue med kjøkken. Åpent alle dager.
- Parkeringsplass

Egen hoppbakke!

Kjølen Sportcenter. tlf. 0047-928 56 595,
E-post: info@overkolen.com

Oppdatert løypeinfo på www.overkolen.com

Det kimer nå til julefest

– om kirkeklokkene i Marker

Vi vet at bruken av klokker i kirkene kan føres tilbake til 4-500-tallet. Men det er først fra cirka år 1000 at kirkeklokker ble mer vanlig.

Øymark kirke har to klokker. De er store og tunge og er støpt til innvielsen av dagens kirke i 1879. Foto: Øyvind Ottersen

Ørje kirke er utstyrt med to kirkeklokker. Den største veier 206 kilo. Den andre veier 123 kilo. Foto: Øyvind Ottersen

Kirkeklokken i Klund kirke bærer innskripsjonen «Kom ihu, at du helligholder hviledagen». Foto: Øyvind Ottersen

I Rødenes kirke henger to klokker. Den eldste og største er fra middelalderen. Den minste er fra 1588. Foto: Øyvind Ottersen

RUNO LILLEAASEN, TEKST

Inne i kirken benyttet man små klokker, blant annet for å markere forvandlingen av brød og vin til Kristi legeme og blod, under selve nattverdsfeiringen. De store klokkene, som enten henger i kirketårnet som en del av kirkebygget eller er plassert i et lite frittstående tårn ute på kirkegården, ble før i tiden ofte benyttet til å markere dagens faste bønnetider eller rett og slett for å fortelle hvor mye klokka er. Mange steder rundt om i verden har de fortsatt en slik funksjon.

Samlet folket

Vi kjenner klokkeringing i forbindelse med gudstjeneste og kirkelige handlinger, for eksempel en time, en halv time og fem minutter før gudstjenesten begynner, såkalt sammenringing - og alltid ni slag eller tre ganger tre slag til slutt i gudstjenesten.

Tidligere var det vanlig å bruke klokkene for å markere brann eller ulykker, rett og slett for å vekke oppmerksomhet og samle folket. I januar 1991 ringte kirkeklokkene for å markere kong Olavs død.

Julaften, påskeaften og pinseaften ringer klokkene en hel time, fra klokken 17.00. Det er etter gammel skikk for å ringe høytiden inn. På festgudstjenesten dagen etter avsluttes sammenringingen med at det kimes med klokkene, det vil si at kirketjeneren tar kolven og slår den raskt direkte mot klokka. En annen skikk er at når vi følger en død ut fra kirken til graven, klemtes eller ringes det svakt og sakte med en klokke.

Fire kirker

Marker kommune har fire kirker: Øymark, Ørje, Klund og Rødenes. Alle fire kirkene ligger ved Haldenvassdraget. I våre dager bemerker turister og fastboende at kirkene ligger vakkert til med utsikt over vannet. Da de ble bygd, var en nok like mye opptatt av det praktiske som av det estetiske. Vassdraget var hovedveien i bygda. De skulle betjene befolkningen på begge sider av sjøen, og framkomstmiddelet var båt i sommerhalvåret og slede på vinteren.

Øymark kirke har i all tid vært kirke både for folk på østsiden og på vestsiden av sjøen, i tillegg til at den også var kirke for Ørje. Det var først etter at Ørje tettsted vokste og stadig flere av bygdas innbyggere bodde der, at Ørje kapell ble bygd. Kapellet skulle være avlastning og lokalkirke for befolkningen i Ørje tettsted, men var helt fram til på 1990-tallet en del av Øymark sogn. Ørje kapell, som kirken den gang het, ble innviet av biskop Johan Lunde, «barnebispen» som han gjerne ble kalt. Nå avdøde Solveig Buer (født Larsen) fortalte ivrig om at hun og de andre førsteklassingene på Kilebu skole det året skulle synge under gudstjenesten. Lærer, fru Hattestad, dirigerte. «Det var så mange til stede», fortalte Solveig, «at biskopen ba oss førsteklassinger komme frem og sitte på knefallet ved alterringen mens gudstjenesten pågikk. Det var en stor dag, kan du tro».

Ørje kirke er utstyrt med to kirkeklokker. Den største veier 206 kg og bærer innskriften «Når jeg høres over vang, kaller jeg til kirkegang, med bønn og takk og jubelklang».

Den andre klokken veier 123 kg, og på den står det skrevet «Jeg fylder med høytid og fred hvert hjem hvortil min kalden får rekke frem». Det er vanlig at kirkeklokker er utstyrt med slik inskripsjon.

Øymark kirke har også to klokker. De er store og tunge og er støpt til innvielsen av dagens kirke i 1879. De bærer inskripsjonen «Mens tiden gaar sin alvors gang, hver sjel de kalde ved sin klang, til Herrens hus at søge:».

Første søndag i advent i året 1875 begynte det å brenne i den gamle kirken midt under gudstjenesten. Folk klarte å redde en del av det gamle inventaret, men klokkene gikk med i brannen. Kirken som brant, var fra 1725. Den lå like øst for dagens kirke og erstattet en gammel kirke fra middelalderen. Middelalderkirken var en stavkirke oppført i 1353. En antar at den lå litt lenger sør og nærmere sjøen enn der dagens kirke ligger.

To kirker i nord

Nord i bygda lå det i middelalderen to kirker. Klund kirke var bygdekirke for folk som bodde nord for Engerelva og sør for Slupstadbekken på østsiden av Rødenessjøen og likedan kirke for folket fra Ørjeberga til omtrent Kallak på vestsiden. Altså dekket den, slik som Øymark kirke og også Rødenes kirke, begge sider av vassdraget.

Den gamle kirken på Klund lå antakelig rett nord for dagens kirke. Vi vet lite om den gamle kirken, med etter hvert ble den så forfallen at befolkningen i Klund sokn ble innlemmet i Rødenes sokn. Det fortelles at kong Håkon Håkonsson (1217-1263) besøkte slektninger i Aur, det gamle navnet på Rødenes, og at han lot kirker bygge. Fra ulike kilder vet vi at Rødenes og Rømskog kirker, som tilhørte samme prestegjeld som Klund, ble bygd i siste halvdel av det 13. århundre. Vi må derfor kunne gå ut fra at også kirken på Klund var fra samme periode.

Utover på slutten av 1800-tallet ble det snakket om behovet for ny kirke for klundssokningene. I 1888 ble endelig dagens kirke innviet, etter en storstilt innsamlings- og dugnadsinnsats fra bygdefolket. Sokneprest Brochmann sto i bresjen for byggingen, mens en av hans forgjengere, Jens Gude, spanderte ny kirkeklokke. Denne bærer innskripsjonen «Kom ihu, at du helligholder hviledagen».

Hører du på NRK P1 og det årvisse programmet «Kim alle klokker» julaften klokken 17, kan du år om annet høre kirkeklokka i Klund kirke. Opptaket er gjort i forbindelse med radio-overført gudstjeneste på frigjøringsdagen 8. mai 1997. Hører du godt etter, kan du legge merke til småfuglene som også gjerne ville være med på radio-opptaket.

I Rødenes kirke henger to klokker. Den eldste av dem er fra middelalderen og var i mange år taus etter at kolven var brukket. Takket være menighetsrådsmedlem Gunnar Vister og to dyktige smeder, brødrene Johan og Asbjørn Wikeby, ble klokka reparert. Nå gleder den bygda og menigheten med sin spede og alderdommelige klang. Sagnet forteller at denne klokken i sin tid hang i gamle Klund kirke sammen med en annen klokke som under transport til Rødenes falt i sjøen utenfor Klemetsby. Klokkene skulle reddes unna svenskene, sa folk.

Når kirkeklokka ringer, kan den som hører godt etter, kanskje høre at den sier «Makan ligger i Ør, makan ligger i Ør» - det gamle navnet på Rødenessjøen. Den andre og minste klokka er fra 1588 og bærer innskripsjonen «Anne 1588 Lod Her Otter Torgersen sokneprest til Rødenes kirke støbe denne klokke».

Kirkeklokkene ringer

Også i år vil kirkeklokkene ringe jula inn. Vi får håpe til julegudstjenester for barn og voksne. Selv om corona-pandemien i år gjør livet annerledes for mange av oss, vil klokkene minne oss om fellesskap og håp slik de har gjort det nær sagt så lenge det har bodd folk i grensebygdene.

Ihssane Kodad driver blomsterforretning i Ørje sentrum og storkoser seg med det. – Jeg har så utrolig mange hyggelige kunder, sier hun.

En solstråle fra Spania

Ihssane Kodad fra det spanske ferieparadiset Gran Canaria tok for noen år siden med seg solen til Norge. Alle som har besøkt Ørje Blomster i Ørje sentrum forstår hva vi sikter til. For maken til gladjente skal man lete lenge etter.

ØYVIND OTTERSEN, TEKST OG FOTO

Issi, som hun for letthets skyld kalles, har drevet blomsterforretningen i Storgata i Ørje i halvannet år. Det har vært mye jobb, men rivjernet fra Spania har tatt utfordringen med et smil. Virksomheten har vært i konstant utvikling siden hun tok over etter Eggen Gartneri. Faktisk har satsingen på blomster i Ørje gitt så mye mersmak at den godeste Issi har lagt nye planer.

– Jeg har akkurat åpnet blomsterforretning på Mørstadsenteret i Mysen.

– Så nå skal du være to steder på én gang. Det blir vel i meste laget, selv for deg?

– Nei da. Det skal jeg klare. Det er så morsomt å holde på med blomster, og det er så mange hyggelige mennesker. Jeg stortrives, selv om det er mye jobb, sier den spanske solstrålen på sitt sjarmerende norsk med litt eksotisk aksent.

Flytter til Ørje

Issi er akkurat en slik person det fra før hyggelige Marker-samfunnet trenger. I Ørje bestreber man seg på å tilby hyggelig handel. Issi gjør ikke skam på den ambisjonen.

Det Issi får til er intet mindre enn imponerende. For damen har tre små barn, to jenter på henholdsvis 7 og 3 år. Sistemann på stammen er en gutt som kom til verden for bare to måneder siden. Alle som har barn vet hvor krevende det kan være. At Issi bor i Degernes gjør ikke tidsbruken mindre - en pendlervei på en snau time hver vei krever også energi. Men energi har tilsynelatende 27-åringen mer av enn de fleste.

– Det er så mange hyggelige mennesker i Ørje at vi rett og slett har bestemt oss for å flytte hit. Nå leter vi etter et passende hus. Det skal bli fint å slå seg ned her i Marker. Jeg stortrives her, sier hun.

For Marker er dette gull verd på mange måter. Fem nye innbyggere i seg selv er en meget gledelig tilvekst.

Tilfeldig

– Nordmenn valfarter til Gran Canaria for å få sol og varme. Hvorfor i all verden dro du motsatt vei?

– Faren min drev restaurant i Puerto Rico, og der jobbet jeg fra jeg var liten. I mange år var blomsterhandler Ole Martin Eggen og hans familie stamgjester hos oss. Jeg syntes det var fristende å reise til Norge, og jeg fikk sommerjobb hos Eggen på Mysen. Da var jeg 18 år. Det ble ikke bare sommerjobb. Jeg ble værende i Norge og stortrives med det. Ekstra morsomt var det å få tilbud om å ta over Eggens blomsterforretning i Ørje. Det gjorde jeg våren 2019, og nå håper jeg at kundene setter pris på både butikken og hvordan jeg har forsøkt å sette et personlig preg på den, sier Issi. Hun er naturligvis ekstra glad for at to søstre og faren har flyttet etter til Norge.

Ihssane Kodad med datteren Zeyneb på fem, bestevenninnen Nannina Chylewski (i midten) og søsteren Rizlan Kodad i en julepyntet blomsterforretning i Ørje sentrum

Gaver og pynt

I tillegg til blomster kan Issi tilby massevis av gaveartikler og pynt. Utviklingen siden oppstarten, og satsingen i Mysen, har ført til at Issi ikke lenger er så sikker på om hun vil satse på sin gamle drøm om å bli sykepleier.

– Jeg er utdannet helsefagarbeider her i Norge, og målet har hele tiden vært å bli sykepleier. Men med så mange hyggelige kunder, en etter hvert stor familie og kjempegode medarbeidere, er det vel fare for at det blir blomster på meg fremover. Men det er helt greit. Jeg stortrives, og hver eneste dag er kjempekoselig.

MESTERHUS
– det blir som avtalt

BESTILL DRØMMEN HJEM...

Mesterhus sine arkitekttegnede hus bygges av lokale håndverkere med Mesterbrev i bedriften.

Ta kontakt med oss nå og få vår Mesterhuskatalog.

Drømmen kan begynne
– det blir som avtalt

Byggingeniør - Entreprenør

Westlie & Sønner

Tlf: 69 81 17 05 E-post: eivind@westlieas.no
N-Sletta 11, 1870 Ørje www.westlieas.no

BYGG OG BEVAR
Vinner av Bygg og Bevar-prisen 2017

STUDSRUD
MALERMESTER

maling
tapetsering
strie
dekor
kalking
linoljemaling
møbler
vinduer
bad
flislegging
antikvarisk
restaurering

Strekking av strietak og vegger
Antikvarisk restaurering

Ta kontakt i dag!

Br. Olsens vei 53, 1870 Ørje. Tlf. 69 81 14 88. E-post: post@studsrud.no

TT MESTER
Maler- og byggtapetsermestrenes Landsforbund

www.studsrud.no

Åpen julefeiring i Ørje kirke

Marker Røde Kors arrangerer åpen julefeiring i
Ørje kirkes peisestue på julaften

Velkommen til en hyggelig julaften med tradisjonell julemat, dessert og kaffe m/julekake

Påmelding innen 17. desember til Servicetorget i Marker rådhus – telefon 69 81 05 00

Følgende er med og arrangerer Åpen Julefeiring i Ørje kirke julaften:

- Markerkirken
- Rødenes Sanitetsforening
- Rema 1000 Ørje
- Lars Johansson m/døtre
- Marker Røde Kors
- Marker kommune
- Kjøkkenet på Marker bo- og servicesenter

Røde Kors

Det var en gang...

Vi mennesker har en unik evne til å tilpasse oss. For eksempel ny E18 gjennom Ørje. Det er bare to år siden veien ble åpnet, men mange har glemt hvordan det så ut. I over tre år sto Ørje på hodet under byggingen. I dag er hverdagen tilbake, og vi tenker kanskje ikke så mye på hvordan det var.

Vis a vis Sletta industriområde er et helt skogholt borte, og mye annet har endret seg langs veien. Foto: Øyvind Ottersen

I august 2015 var arbeidet med å rydde E18-traseen godt i gang. Et område som har endret seg mye, er utenfor Malermester Studsrud, tidligere Måsan Handel. Foto: Øyvind Ottersen

GJØR HANDELEN PÅ
Ørje
VELKOMMEN

KLIPPEKROKEN
FRISØR

Juleforberedelsene starter hos Klippekroken!
Unn deg det beste.
La oss ta oss av håret.

Kjøp et gavekort til noen du er glad i!

[Husk å bestille time i god tid før jul!]

STORGATA 46, 1870 ØRJE. 69 81 11 54

Stort utvalg i julegaver

Klokker, smykker, kjøkkenartikler og stort og smått til jul. Og selvsagt alt en fargehandel kan by på.

Nytt teppe til jul? Godt utvalg i salongtepper og løpere

SENTRUM
FARGE OG GAVER

Malermester og gullsmed

TELEFON 69 81 14 70. STORGATA 56, 1870 ØRJE
VIDAR@SENTRUMFARGE.NO

Anne, Tone, Tommy, Hilde, Bilal og alle de andre hyggelige medarbeiderne i Rema 1000 Ørje ønsker hjertelig velkommen til en trivelig og lønnsom julehandel.

Ikke spar på julekosen – spar penger!

Velkommen til en hyggelig julehandel

REMA 1000 ØRJE

Søndagsåpent kl. 14-20
6. desember
13. desember
20. desember

Julaften kl. 07-14
1. juledag - stengt
2. juledag - stengt

Vanlige åpningstider i romjulen 28-30. desember

Nyttårsaften kl. 07-18
1. nyttårsdag - stengt

REMA 1000

GOD JUL
fra banken din

Vi er en selvstendig sparebank med lang historie og dype røtter i lokalsamfunnet. Hos oss får dere hjelp med både bank- og forsikringstjenester. Ta gjerne kontakt med en av våre rådgivere. Sammen finner vi de gode løsningene!

Personlig og trygg

Telefon 69 81 04 00 • www.marker-sparebank.no

MARKER SPAREBANK

I DEN SØTE FØRJULSTID
– minner fra Kilebu skole

For en tid tilbake, under en mimrestund mellom gamle skolekamerater fra Kilebu skole i Ørje, stiltes spørsmålet: «Eilif, husker du den første setningen i geografiboka vår på skolen?» «Nei, ikke sånn på sparket», svarte jeg. Nils Gunnar Uttersrud kom med svaret: «Norge er et fattig land».

Kilebu skole. «Slaveanstalten» - fakultetet hvor unge pøbler tilegnet seg de mest infame kunnskaper. Foran til venstre «Campus», til høyre kommunens lærerbolig hvor Olav Ulstein og familie hadde sitt tilhold i 40 år. I bakgrunnen uthus med vedskjul, materiallager for håndverk, aspirantene og et par praktfulle og trekkfulle gammeldasser. Skoleplassen lå på motsatt side av «Campus». I dag er hele skoleområdet borte og kun et minne for dem som har levd en stund.

EILIF MOSBÆK, TEKST

Opplevelsen som først spikret seg fast i hukommelsen ved starten av skolegangen på Kilebu skole i 1947, var utdelingen av Røde Kors pakker. Avsendt fra USA!

På pultene lå de stablet opp og ble overlevert etter navneopprop. Mange ble åpnet umiddelbart av ivrige hender. Noen ble krampaktig fanget inn og sterkt beskyttet for å bringes med hjem. Denne dyrebare skatten skulle avsløres i hjemmets trygge arne.

Hva pakkene inneholdt?

Så vidt huskes; noen praktiske små-effekter, en fellekniv med korketrekker, noen leker, samt fargebøker og tegnesaker. Og inne i eventyrglansen en aluminium tube påstemplet ordet: Colgate.

Med bevende røst stavet vi oss fram: Gol-ga-ta. Ordet hørtes kjent ut. Fra førkrigsutgaven av en skurrende radio hadde vi da hørt dette navnet i hjemmets dagligstue en tidlig søndags morgen.

Det varslet ikke bare godt.

Kapselen på tuben ble febrilsk skrudd av og innholdet forsøkt klemt ut. Håpløst! Hva det nå enn kunne være; det var steinhardt.

Var det spiselig, mon tro? Tuber ble sprettet på langs med kniv, og stivnet pasta ble prøvesmakt. Besynderlig! Den hadde en særegen søtsmak, men begynte å skumme i munnen.

Kål geit på tube

Adskillige år senere, etter at kjøperestriksjoner var opphørt og ulike varer dukket opp i butikkene, ble vi atter oppmerksom på denne merkelige tuben. Språkmektige som enkelte av oss nå mente å ha blitt, fastslo vi at teksten skulle leses: ***kål geit.***

Og under over alle undere, da vi denne gang skrudde av kapselen, strømmet en myk og delikat farget krem ut av tuben. Smaken på denne første strimen av innholdet ble registrert og gjenkjent spontant. Det var ikke slikkeri – snop -, snarere tvert om. Det var til bekjempelse av sukkerets negative effekt på tennene!

Det var en avslepen forventningens tid på skolen innunder julehøytiden. Kirkens budskap var enerådende i undervisningen, samtidig uten å være altfor påtrengende. Juleevangeliets beretning rommet så mange momenter av ting som var fremmed, men også spenning, mystikk og uro.

«Der lå skolegården», sier Eilif Mosbæk og peker på området der det i dag er et anlegg for selvvask av biler. Foto: Øyvind Ottersen

Josef og Maria

Den glade ungeflokk fikk, nå på et høyere klassetrinn, en ganske uventet gave av læreren som fulgte elevene gjennom alle fag - og på denne tiden viste storsinn.

«Disse siste førjulsdagene er tavla helt og holdent til deres disposisjon.

Her har dere en eske fargekritt. Finn fram til et motiv dere i fellesskap vil tegne og la kreativiteten flomme»!

Knut Olav Berger, Jorunn Wikeby og noen av de andre elevene tegnet dette julemotivet av Josef og Maria på tavlen i klasserommet på Kilebu skole.

«Nisser, aking, ski og skøyter»! ropte guttegjengen. Det var i alt ni av oss.

«Nei, repliserte jentene, som utgjorde samme antall. Vi vil ha Josef og Maria på vandring mot Betlehem».

Heftig argumentasjon fulgte, som endte i jentenes favør.

Med sikker hånd trakk Knut Olav Berger de første strekene til en silhuett av Josef med sin hyrdestav. Jentene, med Jorunn Wikeby i spissen, falt etter hvert inn med gode fargekomposisjoner, og sakte vokste et palmesmykket, østerlandsk landskap fram, med to manntalls-innskrivende personer under en stjerne-bestrødd himmel.

Eselet, som fraktet den vordende moder, brakte visse tegnetekniske utfordringer, men se - mot slutten av dagen var den store tavleflata fylt av et stemningsfylt bibelsk motiv.

Signaturen fra læreren nederst på tavla: LA STÅ! var en umiskjennelig beskjed til vaskedamene.

Sløyd og håndgjerning

Sløyd for gutta og håndgjerning, som det het, for jentene skilte kjønnene uten prutningsmonn.

Ukene før jul skulle komplettere gavene til mer eller mindre stolte mottagere. I år skulle far eller bror få skjerf eller votter.

Hos guttene ble det strevet med høvel og vinkeljern for å bringe gjenstridige bordstumper sammen til fuglekasser.

Like lite som hammer og sag var jentenes verktøy, ble strikkepinner eller heklenåler guttenes. Selv om skribenten tok en utfordring fra jentene på straken: strikk en vott da vel!

En ulltoffs av ubestemmelig fasong vokste uendelig sakte fram. Masketettheten i mesterverket frambrakte en gjenstand som rent bokstavelig sto av seg selv!

Noe stort talent innen sløydfaget ble heller ikke avslørt. Her var nok en gang Knut Olav Berger og Odd-var Ødegaard enerådende. Hyller og skap med sinking/tapping vokste fram i raskt tempo. Mors behov for oppbevaring av hånd- og fotbekledning var umettelig. Taburetter til flere husholdninger og lekre trille-tebord. Selv strevde man til fortvilelse med å holde jevn tykkelse på ei spekefjøl.

Hollywood

Hva gjorde man så på fritida?

Pc og dataspill lå et halvt hundreår fram i tid. Streaming av filmer og opplasting av musikk fra Ipod like-så. Månefarerne Neil Armstrong, Buzz Aldrin og Michael Collins ville ha dødd av misunnelse hvis de hadde ant et komme av Iphone der de manøvrerte sin landingskapsel ned mot fru Luna - månen.

Men vi hadde da et fast grep om egen tidsepoke!

I sannhetens navn med hjelp av Hollywood. Virkelighetsflukten skulle også ha sitt.

Ørje Vels filmforestillinger i Arbeiderbevegelsens lokaler sendte oss inn i en lykkerus av etterkrigstidens menneskeskapte illusjoner. Esther Williams, Clark Cable, John Wayne, Rita Hayworth.

Alt var strålende vakkert, emballert i en uendelighet av luksus. Vi satt storøyde, gapende i våre hjemmestrikkede ullplagg med grønne striper under nesa.

Vi elsket Amerika!

Økonomi i bedring

Den velorganiserte del av den vestlige verden kom seg forbausende raskt etter tunge krigsår. Mange med økonomisk støtte - Marshall-hjelpen fra USA. Andre, som vår nabo Sverige, hadde ved dyktig og smart manøvrering under ufredsårene reddet store deler av sitt velsmurte økonomiske apparat.

I vårt fredfulle hjørne av landet vokste vi ungdommer opp uten de store mangler av fornødenheter. Våre foreldre gikk til sine etter hvert sikre arbeidsplasser. Samfunnets infrastruktur og velferdsordninger gikk sakte, men også sikkert i riktig retning.

Skolens juleferie lå like forut, og den uunngåelige Kakelinna - mildværsdager med regn – inntrådte. Et tykt snødekke sank raskt sammen, og skolegården fikk et silketynt lag av is. Blå-holke kalte de voksne det. Vi lagde 10-talls meter lange sklier utenfor skoleinngangen, til lærernes frustrasjon. Skrubbsår oppsto, ja, også armbrudd. Slikt hører med i ungdommens glade lek.

Et sammenhengende praktfullt skli-stunt på minst tolv meter fra Kjell Rørvik, på drønnende beksømstøvler over blåisen, endte på hodet i snøskavlen på rally arenaen. Brillene fôr ytterligere fem meter og ble gjenfunnet like hele.

Bakker, ja sågar gata i Ørje sentrum med sine brostener, ble sklier. Den store melkespannkjelken til Louis Herrød ble «lånt» til dristige aketurer. Helt til Veivesenets pliktoppfyllende voktere til vår store fortvilelse lempet et grusdekke over herligheten.

God varme

Inne i klasserommet senket det seg en lun, nesten ubeskrivelig god varme. Duren fra den store etasjeovnen i hjørnet bredte seg ut i det lille rommet mens vi forberedte en stille lesestund etter spisefriminuttet. Utenfor de store vinduene registrerte vi store snøfiller som vinglet mot bakken i tiltagende vintermørke

Inn kom lærer Thorvaldsen, gikk raskt bort til vitrineskapet hvor han oppbevarte sin stemmegaffel, dunket den lett mot kateteret – løftet den mot øret og forkynte:

– Nå tar vi «På skolen vil jeg være – den er mitt andre hjem». Merkelig nok, i denne settingen virket denne sangen (nesten) troverdig, selv i en lettere pøbelaktig unggutts ører.

Ingvald Thorvaldsen, som bekledde rollen som Øymark mannskors dirigent og leder, var i tillegg utrustet med en god tenorstemme.

Aktivitet i frisk luft

Juleferiedagen opprant, og ut tumlet atten unge sjeler til gode stunder sammen med familie og venner – og ikke minst ski-aktivitet i Trollhaugen ved Bommen eller Likollen. Et milelangt løypenett lå klart til friske utflukter både øst og vest for Ørje. Kanskje vanket det et par skruskøyter i julepresang, til å feste på blytunge, stive beksømstøvler, slik at enten Krokstadtjernet eller Rødenessjøen kunne utforskes?

Maldivene, Tenerife eller Costa del Sol var navn på steder som for oss ikke kunne nås hverken til fots eller med sykkel.

Ja, hvor lå nå disse stedene, forresten?

Vi hadde da alt hva hjertet kunne begjære – her, like utenfor stuedøra.

Gjenåpner etter restaurering

Endelig! Sier Hilde Nyborg Braarud. – Endelig kan jeg åpne blomsterbutikken igjen, i god tid før jul. Og det i nyrestaurert hus! Kan det bli bedre?

ØYVIND OTTERSEN, TEKST OG FOTO

Med restaureringen av den gamle Herrød-gården i Storgata har en viktig brikke falt på plass i forhold til hvordan Ørje sentrum skal fremstå. De som husker et par ti-år tilbake i tid vil minnes et slitent Ørje sentrum. Men driftige markinger har brukt årene etterpå både kreativt og målrettet. Med Hilde Nyborg Braaruds ferdigstillelse av sitt restaureringsprosjekt fremstår i dag hele Storgata som en hyggelig hovedgate.

Deilig er jorden

Hilde Nyborg Braarud åpnet sin blomsterforretning «Deilig er jorden» tilbake i 2005. Men i mars 2019 ble forretningen rammet i betydelig grad etter en brann i puben i nabolokalet. I halvannet år har butikken vært stengt, og bygningen er renovert og restaurert.

– Det var Herrød-familien som bygget gården. Første byggetrinn var i 1936. Så ble det bygget i både 1956 og i 1972. Alle de tre byggetrinnene er representert i restaureringen, sier Hilde.

– Herrød-gården er helt spesiell, og derfor har Kulturminnefondet bidratt med et vesentlig beløp. Fylkeskonservatoren har vist både interesse og et stort engasjement. Dessuten har han bidratt med et mindre beløp, sier hun.

Ola Elvestuen var i prosessen på besøk for å se på prosjektet. Den gang var han klima- og miljøminister.

Lokale håndverkere

De som har sett Herrød-gården etter restaureringen, har sikkert lagt merke til den iøynefallende fargen på annen etasje.

– Fargen er identisk med den som ble brukt da bygningen var ny. Det er Malermester Studsrud som har utført malearbeidene, både inne og ute. Jeg er strålende fornøyd. Det er jeg også med Tommy Rambøl, som har lagt om taket. Et firma fra Valdres sørget for skifertekkingen. Utmerket, det også. Jeg er også glad for at forsikringsselskapet lot meg få bruke flinke, lokale håndverkere. Jeg er rett og slett strålende fornøyd med både restaureringen og selvfølgelig med gjenåpningen av butikken. Dette skal bli en fin jul, sier Hilde Nyborg Braarud, som naturligvis ønsker både nye og gamle kunder hjertelig velkommen til sin «nye» butikk.

Blomster, kjøtt og duer

I kombinasjon med sin gårdsdrift i Rødenes tilbyr Hilde Nyborg Braarud både blomster, blomsterleveranser og interiør av ymse varianter, samt gårdsutsalg med blant annet økologisk lammekjøtt.

Mange har stusset, men også gledet seg over levende duer i lokalet mens butikken har vært stengt. Kommer duene tilbake?

– Ja da. Duene kommer tilbake. Nå får de eget dueslag ved siden av butikklokalene. Det er store vinduer som folk kan bruke for å se på duene, både fra butikken og fra utsiden. Duene får fine fasiliteter med eget avlukke hvor de kan trekke seg tilbake. Tolv due-par skal få sitt tilhold her. Det blir vel hyggelig!

Endelig er både stillas og presenning tatt ned fra Herrød-gården i Ørje sentrum. Den historiske bygningen er rehabilitert til et utseende slik den var som ny. Hilde Nyborg Braarud er strålende fornøyd med arbeidet som er gjort, og selvsagt er hun ekstra glad for at blomsterbutikken «Deilig er jorden» kan gjenåpne i god tid før julehandelen setter inn for alvor.

RENAULT
Passion for life

Nye CAPTUR PLUG-IN HYBRID

Elektrisk når du vil!

Nyhet!

Nå lanseres nye **CAPTUR Plug-in hybrid**

- Elektrisk rekkevidde inntil 65 km
- Drivstofforbruk på kun 0,15 l/mil
- 19 mulige fargekombinasjoner

Lanseringspris kr
362.800,-
Inkludert frakt og levering Ørje

Leasingkampanje kr
2 495,-
pris pr. mnd.*

*Nye CAPTUR Plug-in hybrid 160 hk: Inkludert metallic lakk, vinterhjul, takrails og mørktonede sidevinduer bak og bakrute). Startleie: kr 52 000,- Etabl. geb: kr 5 613,- Månedsleie: kr 2 495,- og totale leiekostnader: kr 177 373,-. 4 års bindingstid, kjørelengde: 40 000 km. Inkl. frakt og levering Ørje. Lokale frakt-og leveringsomkostninger kan tilkomme. Priser er inkl. mva. Med forbehold om trykkfeil. Les mer om nye **CAPTUR Plug-in hybrid** på **renault.no**

renault.no

NORGESPORTEN BIL
ØRJE

Kilebusvingen 2, 1870 Ørje
Tlf. 69 81 28 00
www.norgesportenbil.no

Åpningstider
Man.-fre. kl. 07.30–17.00
lør. kl. 10.00–14.00

Arne Nilsen ble født inn i kremmerlivet. Han er fortsatt i full vigør i forretningen, selv om det er datteren Trine som har ansvaret for driften. – Jeg liker å jobbe, og det er trivelig å slå av en prat med alle de hyggelige kundene, sier mannen som kjenner Ørjes historie bedre enn de fleste.

Arne – en legende i Ørje

Man blir ikke profet i eget land, sier ordtaket. Nå har vel ikke Arne Nilsen noen ambisjon om å bli profet. Men en legende lokalt på Ørje er han. 84-åringen er «still going strong» og kan mer enn de fleste om lokalsamfunnet.

Ørje sentrum var et eldorado for barn før de fra 1960 mer eller mindre måtte vike for den økende biltrafikken.

ØYVIND OTTERSEN, TEKST OG FOTO

Arne Nilsen ble født inn i kremmerbransjen. Bestefar, far, bror og kanskje enda noen til har drevet handel på Ørje. Og slik er det fortsatt. Nilsen heter forretningen i dag. Det er så nytt at veggen fortsatt prydes av «Nilsen Sport og Elektrisk».

Inne i lokalene har flere kjente ansikter sitt daglige virke. Arnes datter Trine er daglig leder, men Arne er høyst aktiv. En god støtte for resten av staben, kunnskapsrik, hyggelig og med masse glimt i øyet. Det er alltid trivelig å komme inn til Nilsen. Og ekstra hyggelig er det å prate med Arne om gamle dager, fotball og spennende mennesker. Noen av dem ikke lenger er blant oss.

(Nesten) hele livet

Arne Nilsen har bodd nesten hele livet på Ørje. Unntaket var 1952-53 da han tok Handelsgymnaset i Oslo, 1955-56 da han var i Flyvåpenet og jobbet med radar i Kongsvinger og Trøgstad, samt årene 1957-59 da han jobbet på Tandberg Radiofabrikk.

– Arne Nilsen jobbet i mange år som radio- og tv-reparatør. Det har nok hatt betydning for at Nilsen på Ørje fortsatt har en reparatør på lønningslisten. Rolf Bjørnstad utfører arbeid som de færreste forretninger i dag kan tilby.

– Du kunne med god samvittighet pensjonert deg og tilbragt de siste tjue årene i hengekøya. Hvorfor har du ikke gjort det?

– Jeg trives med å jobbe, og jeg er takknemlig for at jeg er så frisk at jeg kan bidra med noe. Jeg liker å snakke med folk, og jeg er veldig glad for at Trine ønsker å fortsette familiebedriften. Hvis jeg kan være til hjelp, er jeg bare glad for det, sier Arne.

Hyggelig med jul

Kremmeren Arne Nilsen er selvsagt glad for julen og den økte omsetningen den fører med seg. Privatpersonen Arne – og ikke minst gutten Arne for 70-80 år siden – så på og ser fortsatt på julen som en hyggelig tid.

– Men tidene har naturligvis forandret seg mye. Jeg er født i 1936 og feiret jul fem ganger under krigen. Husker ikke så mye av de årene, men tyske soldater var et vanlig syn i gatene. Litt tysk lærte vi også: «Habst du bombom», sa vi til de tyske soldatene. Da fikk vi sukkertøy.

– Den første julen jeg kan huske godt fikk min bror Ivar og jeg en lekeslede av onkel Anders. Den brukte vi til å hente ved, sier Arne, som vokste opp med to brødre og to søstre. Familien bodde der dagens butikk ligger, men det så naturligvis annerledes ut.

– Det var trangt og ikke mye luksus. Vi bodde sju mennesker på ett rom.

Julestemning

Både i Nilsens forretning, som den gang var et landhandleri, gjorde man sitt beste for å lage god julestemning. Slik også de andre butikkene i Ørje gjorde.

– Ørje var mye mindre den gang, og det var få privatbiler i gatene. Hestene dominerte, og det var derfor en attraksjon da Kværner-bussen kom fra Oslo. Da strømmet folk til for å se hvem som kom fra hovedstaden og hvem som skulle dra dit.

– I dag finnes massevis av ferdiglaget julepynt. Vi lagde det meste selv. Noe jeg også husker godt er all bruk av levende lys, ikke minst på juletreet. Det var selvfølgelig brannfarlig, men vi visste jo ikke om noe annet. Selv om Ørje hadde hatt elektrisitet i mange år, var elektrisk juletrebelysning noe ingen hadde hørt om.

– Ørje fikk strøm på slutten av 1800-tallet. Det var tidlig. Rødenes og Øymark fikk elektrisitet først i 1947-48. Det var med andre ord to verdener i Ørje og resten av det som i dag er Marker, sier Arne Nilsen.

Rivende utvikling

I 1960 ble det åpnet for bilsalg i Norge. De første femten årene etter krigen hadde det vært strenge restriksjoner.

– Med økende bilsalg fikk vi store endringer i samfunnet. Jeg hadde begynt i butikken året før, og jeg så fort hvordan trafikken endret seg utenfor. Flere biler kom til, og da ble det vinterstid strødd med sand. Det gjorde bruk av sparkstøtting og kjelker vanskeligere.

– Jeg var radio- og TV-reparatør. Da TV-en kom for alvor, ble det enda mer å gjøre.

– Fra 1960 og frem til i dag har det vært en rivende utvikling. TV-en ble etter hvert til farge-TV. Vi fikk flatskjermer og utallige hjelpemidler til hus og hjem. Alt det vi i dag tar for gitt; vaskemaskin, kjøleskap, komfyr, tørketrommel, mikrobølgeovn, kaffetrakter, støvsuger. Ja, listen er lang. Alt dette var en gang sensasjonelle nyheter. Jeg har opplevd det meste. Det er ganske utrolig, sier Arne.

Idrett

Idrett og friluftsliv har vært en stor del av livet til Arne Nilsen. Han er et levende leksikon og forteller om både folk og idrettsanlegg. Selv hoppet han både i Likollen og i Trollhaugen, to bakker i området ved Bommen. I Likollen kunne man hoppe 50 meter. I Trollhaugen det halve. Sistnevnte hoppbakke lå omtrent der tribunen på Bommen er i dag.

– Hva er din personlige rekord?

– 50 meter, sier Arne. – Nei, skriv 48. Så høres det ikke ut som jeg skryter, legger han til.

Men Arne Nilsen var faktisk så god at han ble kretsmester i hopp i 13-15 års-klassen. Det var i Flatebybakken i Tistedal.

– Prøvde du deg i den store nabobakken Ræbben?

– Ja, der hoppet jeg 48 meter, sier Arne. Ikke noen dårlig lengde. Bakkerekorden er 62,5 meter, satt av Christoffer Selbekk i et renn der selveste Toralf Engan også deltok. Rekorden vil bli stående for alltid, for Bjørnstadbakken – Ræbben – er for lengst revet.

Arne kan også skilte med en sjetteplass i NM junior i orientering. Og han har årevis med erfaring fra fotballbanen med Ørje IL.

På 1950-tallet jobbet Arne Nilsen hos Tandberg Radiofabrikk. Her foran en utstilling i egen forretning i forbindelse med at Nilsen Sport og Elektrisk feiret 100-års jubileum for tre år siden.

Myke pakker

Hos Nilsen selges det i dag både myke og harde pakker til jul. Arne husker at han som barn var mest glad for myke pakker. Stikk i strid med hva de fleste barn i dag setter mest pris på.

– Myke pakker betød som regel klær. Og det trengte vi. Det var helt vanlig at folk, særlig barna, strømmet ut i gatene etter julaften for å vise seg i de flotte klærne de hadde fått. Det var ikke lett å få kjøpt klær. Sydamer var derfor et vanlig innslag i Ørje.

– Generelt var vi veldig glade for det vi fikk. Overflod av julepresanger var det ikke. Det var harde tider, og det meste vi fikk kom til nytte. Vi fikk appelsiner til jul. Det var stort, for noe slikt hadde vi ikke ellers i året.

Butikkfloraen i Ørje under min oppvekst var helt annerledes enn nå. De fleste butikkene var landhandlerier. Der hadde de «alt». I dag har vi spesialbutikker, og vareutvalget er helt annerledes. Det var mange selvlagde ting den gang. På skolen lagde vi brødfjøler, hjemme ble maten ofte hermetisert. Det fantes jo ikke frysere eller kjøleskap. Men noen kjølelagre kunne folk leie seg inn i. Det ble skåret ut isblokker fra Rødenessjøen og Krogstadtjernet. Disse ble overstrødd med sagflis. Da holdt det seg kjølig gjennom sommeren, og maten kunne oppbevares lenger.

Gleder seg

Arne Nilsen gleder seg til jul, men han må innrømme at julen nok betød mer for ham da han var barn.

– Jeg tror vel også at julen betød mer for barna før enn nå. I dag har vi det meste. Før i tiden var julen helt spesiell fordi vi da kunne kose oss ekstra med god mat, få gaver vi sårt trengte og ikke minst få fritid med foreldre og familie. Fritid var ikke noe de voksne hadde for mye av da jeg vokste opp.

– Hvordan ser du på julen i dag?

– Jul er en fin tid. Folk virker mer fornøyde. Det er god stemning før jul. Det merker vi også i butikken. Jeg tror vi får mer julestemning her på bygda enn på større steder. Det skyldes nok også at vi i Ørje har mange flinke folk som får til ting. Dugnadsånden lever godt i Ørje. Det ser vi i sentrum, og vi ser det ute i naturen. Marker o-lag har laget flotte turløyper, Kjølen-løypa er et godt tilbud. Og vi har mye, mye annet som gjør livet fint i hele Marker.

Offentlig bad

Da Arne Nilsen vokste opp, var det vanlig med utedo. Moderne bad og dusj var naturligvis langt frem i tid. Men Ørje hadde noe mange misunte dem; et offentlig bad.

– Nede ved elva lå det kommunale badet. Bygningen er der fortsatt. I badet var det to rom med badekar. Det var også en badstu. Den hadde bare menn adgang til, minnes Arne Nilsen.

Ribbe, surkål og riskrem er for mange på våre kanter den tradisjonelle julematen.

– Det var stort å få god julemat. Det var denne ene gangen i året, og da ble det noe helt ekstra. I dag spiser folk god mat, sikkert også ribbe, hele året. Det blir nok litt vanskeligere å skape årets høydepunkt når vi har høydepunkter hele året, sier Arne.

– Men heldigvis er julen fortsatt noe helt spesielt. Det er noe eget ved julen. En tradisjon det er hyggelig å ta vare på.

— GJØR HANDELEN PÅ —
Ørje

BRUKTBUTIKKEN

Et lite skattkammer midt i Ørje sentrum. En litt annerledes bruktbutikk hvor du kan gjøre et godt kjøp i lune og hyggelige omgivelser. Vi har et godt utvalg av dekketøy, duker, barnetøy og masse annet som en bruktbutikk skal ha. Med utsikt til Storgata kan du nyte en kaffekopp og en nystekt vaffel før turen går videre i Slusebyen Ørje.

Velkommen til Ørje og en personlig handel!

Bruktbutikken
Storgata 37 Ørje

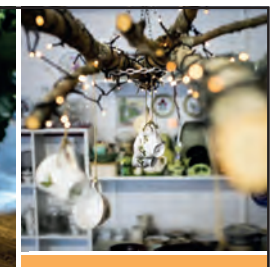

Velkommen til oss for en fornuftig handel

Satser på historisk maling

Maling er så mangt. Det være seg det som er i spannet eller måten arbeidet utføres på. Dette vet Studsrud på Ørje alt om. Malermesterfirmaet har etablert et eget firma; Historisk maling. Gjennom dette får de utnyttet sin unike kompetanse enda bedre.

ØYVIND OTTERSEN, TEKST OG FOTO

Malermester Studsrud har gjennom mange, mange år opparbeidet seg et meget godt rykte. Ikke bare gjennom tradisjonelt malearbeid. Kompetansen på historisk maling er stor, og interessen for gamle teknikker og materialer har gjort Ørje-firmaet ettertraktet. Etter den strålende jobben som ble gjort under restaureringen av unike Fredrikshalds Teater i Halden for få år siden, har det vanket utmerkelser og lovord fra fjern og nær.

Tette bånd

Linken mellom Malermester Studsrud og Historisk maling er tett og god. Malermesterfirmaet utfører håndverket. Historisk maling driver salg. Roger Studsrud er daglig leder i Historisk maling, men også malermester i «moderfirmaet». Der er broren Bjørn daglig leder og selvsagt også malermester. Og i kulissene jobber alltid like blide «syvende far i huset», Asbjørn Studsrud. Den tidligere sjefen har for lengst nådd pensjonsalder, men er så glad i jobben at han ikke ser noen grunn til å gi seg.

Restaurering

– Vi har opplevd en økende etterspørsel etter både produkter, råd og veiledning. Mange restaurerer gamle hus, og underveis finner de kanskje panel eller tapet. Så kommer de til oss for råd om hvordan de kan gjenskape det opprinnelige, sier Roger Studsrud.

– Når det kommer til maling slik man gjorde før i tiden, er produkter som linolje, kalk og tjære viktige ingredienser. Men det er viktig å vite hvordan dette brukes og behandles, sier Roger Studsrud. Han gleder seg over nysatsingens suksess.

– Folk har hørt om oss, og mange kommer langveisfra. Det er morsomt, sier han.

Fullverdig butikk

Anette Jaavall har mange år bak seg i Marker Sparebank, en arbeidsplass hun trivdes utmerket i. Men da Studsrud lurte på om hun ville bli med på en nysatsing, valgte hun, riktignok etter omfattende tankevirksomhet, å takke ja. Nå har hun blitt varm i trøya, styrer malebutikken, regnskap for begge firmaene og er ellers en viktig brikke i den daglige driften.

– Det var mye å sette seg inn i, men nå har jeg fått grep om tingene. Det er interessant og spennende, og jeg trives utmerket, sier Anette. Hun understreker at Historisk maling er en fullverdig maleforretning med alt av moderne produkter, i tillegg til det historiske.

– Kanskje ikke så rart at mange har hatt den oppfatningen. Navnet er en sak, men skulle man avlegge forretningen et besøk der den ligger i det som en gang var Måsan Handel og senere ICA, får man enda mer nostalgiske følelser. Her er inventaret, designet, fargene og produktene i hyllene preget av gode, gamle tider. Historisk sus preger lokalet.

Men sniker vi oss til en kikk rundt hjørnet, inn på noe som minner om et lagerlokale, ja, da ser vi moderne malingsblandemaskin og stabler med alt det vi finner i vanlige malebutikker.

– Mange tror at vi bare driver med det historiske. Nei, her hos oss får du all slags maling, sier Anette Jaavall.

Anette Jaavall og daglig leder Roger Studsrud sørger for at Historisk maling er i stadig utvikling. – Vi har spesialisert oss på det historiske, men vi er også en fullverdig malebutikk med alt av moderne produkter, sier de.

Bak disken i malebutikken står Anette Jaavall. I den originale disken er det mange skuffer med farger og andre ingredienser som kan brukes for å skape produktet kunden er på jakt etter.

Interiøret i Historisk maling speiler godt hva butikken sysler med.

Det er spennende å studere hyllene i Historisk maling. Linolje i mange varianter og mye annet som skal til for å få et godt resultat.

Family SPORTS CLUB

GAVEKORT
199,-
På 30 dagers trening
og eget treningsprogram

Gavekortet inneholder 1 måned med trening på Family Sports Club Ørje med tilgang på alle fasiliteter.

Family SPORTS CLUB

Family Sports Club Ørje
Skolegata 3, 1870 Ørje
Telefon 924 61 736
Epost: renate.fageras@fsc.no

Denne julen vil besøkende på Bakergaarden i Ørje oppleve at veggene innendørs har fått et litt annerledes preg. Det skyldes at kunstneren Janne Johansen de kommende ukene viser en rekke av sine iøynefallende arbeider.

Ny kunst på Bakergaarden

ØYVIND OTTERSEN, TEKST OG FOTO

Vi sitter innerst i det lille, men innbydende lokalet på Bakergaarden. Spredt i rommet sitter folk og koser seg med snadder fra menyen. Alle i korrekt korona-avstand. Stemningen er akkurat slik den skal være – avslappet og hyggelig.

– Jeg er fra Spydeberg, men bor i Askim. Likevel har jeg nesten ingen kunnskap om Ørje. Men du verden så koselig det er her! Og Bakergaarden er jo bare helt fantastisk. Jeg gleder meg virkelig til å vise noen av bildene mine her, sier Janne Johansen (37).

Street art

Jannes bilder hører inn under kategorien street art. Det kommer av at stilen benyttes av gatekunstnere som dekorerer husfasader og annet verden over.

– Det gjør ikke jeg. Kanskje er jeg for beskjeden til sånt. Jeg lager hovedsakelig bildene digitalt, selv om jeg også kan tegne, male eller spraye på papir eller annet materiale.

– Jeg skal vise elleve bilder på Bakergaarden; sju ganske store og fire litt mindre. Bildene er produsert i samarbeid med Lundeby & Co i Hærland. Der har de stor kompetanse. Alle bildene jeg viser på Bakergaarden er til salgs. Da har de sjansen, de som vil gi bort en litt annerledes julegave i år. Bildene kan leveres med ramme etter ønske, på plexiglass eller på annen måte, sier hun.

– Jeg har solgt mange bilder som er gitt som dåpsgave eller til konfirmanter. Min eldste kunde er en dame på 89 år. Hun kjøpte tre bilder, sier Janne.

Hjemme best

Borte bra – hjemme best, synes å være Janne Johansens erfaringer i livet. Hun vokste opp i Spydeberg der hun tidlig fattet stor interesse for tegning og andre kreative sysler. Senere ble det flytting en rekke ganger.

– Jeg har bodd i Oslo, Trondheim og på Kreta. Bare for å nevne noe. Men så fant jeg kjærligheten – hjemme. Nå bor jeg i Askim, med mann og to barn på fem og sju år. Nå er jeg mor og kunstner på heltid. Blir ikke søkkrik av å lage bilder. Men interessen er såpass god at jeg selger nok til at det blir noen kroner av det, sier hun.

Det er deilig å kunne drive med det jeg liker så godt – tegne og være kreativ. Men jeg har da også hatt «ordentlige» jobber, sier Janne, ledsaget av en god latter. Jenta fra Indre har masse humor og glimt i øyet.

Tanker og følelser

– Gjennom årene har jeg hatt mange ulike jobber, og CV-en min er både fyldig og variert. Jeg har jobbet i bank, i reklameavdelingen i Adresseavisen, jobbet på hovedkontoret i det som den gang het Statoil. Etter hvert følte jeg all pendlingen som en økende belastning i kombinasjon med rollen som småbarnsmor. Derfor er det fint å jobbe slik jeg gjør nå.

– Hvor henter du ideer og inspirasjon?

– De henter jeg fra egne følelser, fra noe jeg ser eller hører. Fra nyheter eller fra gode samtaler med folk. Gode ideer kommer når du minst aner det, sier hun.

– Så får jeg jo virkelig håpe at folk liker bildene mine. Jeg gleder meg veldig til å stille ut på Bakergaarden. Og dette blir ikke siste gang jeg besøker hyggelige Ørje.

Janne Johansen har tegnet og laget illustrasjoner siden hun var barn. Denne julen stiller hun ut elleve store og halvstore bilder på Bakergaarden i Ørje. Her viser hun et par eksempler på bilder hun skal vise. – Det kan jo være en litt annerledes julegave, sier hun.

Åpen julefeiring i Ørje kirke

Anja Petrine Gangnæs og Jens Gunneng, henholdsvis leder og nestleder i Marker Røde Kors, håper at alle som har lyst melder seg på til Åpen julefeiring i Ørje. – Arrangementet blir som tidligere her i peisestua i Ørje kirke, sier de.

I Marker er det en tradisjon å arrangere Åpen julefeiring. Det er et populært tiltak for alle som av ulike årsaker ikke har muligheten til å feire sammen med andre. For julaften skal være en hyggelig dag for alle.

ØYVIND OTTERSEN, TEKST OG FOTO

– Ingen skal behøve å være alene på julaften, sier Anja Petrine Gangnæs, leder i Marker Røde Kors, som står for arrangementet i Ørje kirkes store og flotte peisestue.

Meld deg på

Er du enslig, ensom eller av en annen grunn ikke har noen å feire sammen med i år? Da er det bare å melde seg på. Det kan du gjøre på **Servicetorget i kommunen – telefon 69 81 05 00.**

– Det er ennå god tid. Vi har satt påmeldingsfristen til 17. desember, sier Anja.

Tar korona-hensyn

I disse korona-tider må mye gjøres annerledes. Derfor har Røde Kors og de mange medarrangørene gjort en betydelig jobb for å få arrangementet i havn. Smittevernhensyn må tas, og det har arrangøren planlagt nøye. Peisestua i Ørje kirke er stor og romslig. Der skal alle kunne ha det trivelig, uten å være bekymret for korona.

– Julaften er hygge, mat og glede. God mat sørger kjøkkenet på Marker bo- og servicesenter for. Av nevnte korona-hensyn blir det ikke selvbetjening i år. Men julematen, med tilhørende dessert og kaffe, vil smake akkurat like fortreffelig.

Mange står bak

Markers multikunstner og muntrasjonsråd Lars Johansson har i år med seg sine døtre, og sammen skal de sørge for underholdning og god stemning.

– Vi har mange gode samarbeidspartnere i arbeidet med Åpen julefeiring, sier Anja Petrine Gangnæs.

– Marker kommune er selvfølgelig en av dem. Kjøkkenet på Marker bo- og servicesenter og Lars Johansson m/døtre er allerede nevnt. Rødenes Sanitetsforening og Rema 1000 Ørje er også med, og selvsagt er Marker Røde Kors langt mer enn bare meg, sier Anja.

For alle

– Med Åpen julefeiring ønsker vi å skape et hyggelig lavterskelarrangement. Jeg håper derfor at alle som har lyst til å komme virkelig melder seg på. Her er ingen aldersgrense eller andre begrensninger. Her er absolutt alle like velkomne. Er det noen som trenger skyss, er det bare å gi beskjed om det ved påmelding. Her skal ikke noe være til hinder for at alle i Marker skal få en hyggelig julaften sammen med andre, sier Jens Gunneng, nestleder i Marker Røde Kors.

Åpen julefeiring i Ørje skal være en opplevelse folk vil huske med glede, legger han til.

Velkommen til vårt malingsutsalg med alt av maling, til nye og gamle prosjekter!

Prøv vår spennende tjærehåndkrem og linoljesåpe!

HISTORISK MALING
www.historiskmaling.no

Besøksadresse: Brødrene Olsens vei 53,1870 Ørje
tlf 45 40 41 55, post@historiskmaling.no

Handelsstandens nye leder

I høst fikk Ørje Handelsstand ny leder. Renate Fagerås er for mange best kjent som leder av Family Sports Club Ørje.

Renate Fagerås har mye å henge fingrene i. Tidligere i høst ble hun valgt til leder i Ørje Handelsstand. Til daglig driver hun treningsstudioet Family Sports Club Ørje. – Jeg er opptatt av folks helse, og jeg er opptatt av å bidra til utviklingen av merkevaren Ørje, sier hun.

ØYVIND OTTERSEN, TEKST OG FOTO

Valget av ny leder skjedde omtrent samtidig som man registrerte foreningen i Brønnøysund. Dermed har handelsstanden på Ørje tatt et nytt steg på veien mot et enda bedre og sterkere lokalsamfunn.

Bærekraftig

– Vi ønsker å være en aktør som bidrar til å skape verdier og et bærekraftig samfunn, sier blide, positive og svært imøtekommende Renate Fagerås. Hun har tidligere vært med i handelsstanden, men det er første gang hun har tatt lederrollen. Den takket hun ja til fordi hun ønsket å bidra til å videreføre det gode arbeidet som har vært lagt ned i mange år.

– Spesielt Trine Nilsen og Kari Christensen har gjort en kjempejobb. Heldigvis er de fortsatt med. Trine er for øvrig leder i aktivitetsgruppa vår.

Merkevaren Ørje

Handelsstanden i Ørje ønsker selvsagt å drive godt, tjene penger og opprettholde så mange arbeidsplasser som mulig. For å lykkes med det må innbyggerne, hyttefolket og besøkende bruke det lokale tilbudet som finnes.

– De som driver virksomhet må også være bevisste. De må utvikle seg, markedsføre virksomheten og sørge for å være så konkurransedyktige som mulig. Alt henger sammen, og det blir vår oppgave i handelsstanden å legge forholdene til rette og bidra til å skape hyggelig aktivitet, sier Renate.

– Vi har som mål å markedsføre Ørje på en måte som skaper verdier for oss alle. Som leder av Ørje Handelsstand ønsker jeg å jobbe ekstra hardt for å fronte merkevaren Ørje, sier Renate.

10 år med Family

Den lokale handelsstandens frontfigur er til daglig å finne i lokalene til treningssenteret Family Sports Club i hjertet av Ørje.

– I januar er det ti år siden vi startet opp i Ørje. Det har vært ti spennende år, sier Renate, som i oppveksten i Rødenes viet mye av sin fritid til håndball, friidrett og dans før hun kastet seg på aerobic-bølgen.

– Jeg er naturligvis opptatt av trening, helse og velvære. Jeg synes det er ekstra viktig å motivere hverdagsmosjonistene. Alle får det bedre med litt trening, sier hun.

Minst og best

– Man skulle ikke tro at det var mulig å drifte et så stort og flott treningssenter på et lite sted som Ørje?

– Family Sports Club har treningssentre over hele landet, og vårt senter på Ørje er det minste i kjeden. Men vi har flest medlemmer i forhold til innbyggertallet. Det er jeg veldig stolt av. Det viser at vi har gjort noe riktig og at folk i Marker finner stor glede i å holde seg i form. Flere og flere er opptatt av helheten, og helse er en viktig del av den, sier hun.

Marker
El-Installasjon AS
Sletta 11,1870 Ørje – Telefon 69 81 30 15
BOLIG – LANDBRUK – INDUSTRI – HYTTE – FRITIDSBOLIG
• Utfører ALT INNEN ELEKTRISK INSTALLASJON
• Vedlikeholdsavtaler
• Prosjektering
• Ekom-autorisasjon
• Vi utfører termografering og el-kontroll næring/landbruk

Svein Røen 982 46 194
Reidar Husebråten 982 46 191
Bjørn Bergbråten 982 46 192
E-post bjorn@markerel.no
MEDLEM AV elkonor

Ørje var et knøttlite sted

I dag er Ørje et blomstrende sentrum i en geografisk ganske stor kommune. Utallige butikker, bedrifter, institusjoner og boligfelt preger stedet. I 1865 bodde bare 83 mennesker i Ørje.

ØYVIND OTTERSEN, TEKST

Ved Ørjefossen har det vært virksomhet i mange hundre år, men først rundt 1900 begynte folketallet å bli betydelig.

I 1865 bodde det 83 mennesker i Ørje. De påfølgende ti årene økte innbyggertallet med bare ti. Men så kom en voldsom vekst. I 1891 var det blitt hele 263 mennesker i Ørje. Det skyldtes en rivende utvikling av virksomheter.

Ørje Brug

Ørje Brug var hjørnestensbedriften i Ørje, med tresliperi, mølle, sag og høvelmaskin. I 1891 hadde Ørje også garveri, tre landhandlerier, poståpneri, tollstasjon, urmaker, skomaker, smed og baker. Ørje ble i 1891 omtalt som et område på om lag 500 meter fra slusene og østover.

Ørje fortsatte å vokse, og i 1899 var det blitt 365 innbyggere.

Handelen i Ørje utviklet seg også sterkt. I 1875 var det én forretning, og én person livnærte seg av den. I 1891 var det fire forretninger. Nitten levde av den. I 1900 livnærte 27 personer seg av de ni forretningene i Ørje.

I 1891 hadde Ørje tre landhandlerier. De ble drevet av Aarnæs, Iver Nilsen og Kristian Løken. Sistnevnte kom til Ørje som baker. Nilsen begynte som skomaker. Haldor Stensrud åpnet landhandleri i 1892.

Ørje under krigen. Fortsatt et lite sted.

Strengere vinterkrav for tunge kjøretøy

Nye regler for vinterdekk til tungbiler ble innført fra 1. november.

– Vi håper dette vil bidra til enda tryggere vinterveier, sier Kjetil Wigdel, leder for utekontroll i Statens vegvesen.

NLF-direktør Geir A. Mo sier at dette er et viktig tiltak for bedre trafikksikkerhet.

– Kravet til hva som er godkjente vinterdekk på tunge kjøretøy er noe innskjerpet sammenliknet med hva det var tidligere. Men jeg vil minne om at hovedregelen fortsatt er at fører til enhver tid må sørge for at kjøretøyet er riktig skodd for gjeldende føre, sier Kjetil Wigdel.

Konkret innebærer de nye reglene at dekk på styrende foraksel og drivhjul på tunge kjøretøy nå må være merket 3PMSF, bedre kjent som alpesymbolet. Løpehjul og tilhenger vil fortsatt ha et minstekrav om M+S-merking (mud and snow). Krav til mønsterdybde er det samme, minimum 5 millimeter på samtlige hjul.

Alle som har vokst opp på Ørje, og enda noen til, har sett denne bautaen ved skolen og fotballbanen. Nå kan de også lære mer om hvorfor bautaen står der og hvem den hedrer.

Ny lokalhistorie fra Eilif Mosbæk

Julens kanskje mest spennende julegave er kommet rykende fersk fra trykkeriet. Det er Eilif Mosbæks tredje lokalhistoriske bok som nå er i handelen: «Matros Thoresen og ubåten Uredd».

ØYVIND OTTERSEN, TEKST OG FOTO

Matros Thoresen – hvem er det?

Alle som har gått på skole i Ørje etter krigen, har et forhold til matros Thoresen, men de fleste er ikke klar over det. I hvert fall vet de lite om mennesket Thoresen. Og nettopp mennesket Thoresen kommer man godt under huden på i Eilif Mosbæks nye bok.

Trond Evald Thoresen

– Ved Marker skole, i skogholtet ved fotballbanen, står en stor granittbauta. Ved denne samles alltid skoleelevene under 17. mai-feiringen. Men honnør ved et minnesmerke er neppe det som fyller barnas hoder på nasjonaldagen. De færreste fikk med seg historien om personen bautaen skal minne om, sier Eilif Mosbæk.

På bautaen står det:

«Falt for sitt land. Tron *Eval Thoresen, Ørje. Født 12-7-1920. Omkom 1-3-1943 på båten «Uredd». Turen var egnet til Bodø. Han kjempet for frihet og fedreland. Dette minnesmerke er reist av ungdom i Ørje og Øymark.*»

Trond Evald var en ungdom i Ørje, akkurat slik mange andre har vært eller fortsatt er. En ungdom med vanlige sysler og tanker. Han bodde med foreldre og storesøster i et hus like ved Ørjeelva. Huset er i dag borte fordi ny E18 krevde sin plass.

9. april 1940 ble verden snudd på hodet for Trond Evald og alle andre. I luftrommet over Ørje dundret etter hvert tyske krigsfly, og i gatene var det tyske soldater. De hadde sin forlegning på Ørjetun, der Ungdommens Kulturhus holder til i dag. Norge var okkupert, et mareritt som varte i over fem år.

Ble flyktning

– Trond Evald fant etter hvert ut at han ikke kunne bli på Ørje. Han flyktet til Sverige og ble internert i flyktningleiren Øreryd i Småland. Senere havnet han i Värmland. Drømmen var å komme seg til Canada der man ble trent opp før returen til Europa og kampen for frigjøringen av fedrelandet, sier Mosbæk.

– Men Trond Evald havnet i Skottland. Der ble han matros om bord i den norske ubåten «Uredd». Etter mange nervepirrende og vellykkede oppdrag i Nordsjøen og i norske fjorder gikk det til slutt galt. Båten forsvant. Først midt på 1980-tallet ble vraket funnet, på 105 meters dyp utenfor Nordland. En seremoni kort etter gjorde vraket til en krigsgrav, og de 43 om bord, Thoresen inkludert, fikk en verdig grav og et flott minnesmerke på land, sier Mosbæk.

Niese på Ørje

– Jeg hadde ikke tenkt at det skulle bli bok av denne historien. Men det viste seg at Trond Evalds storesøster hadde en datter. Hun er i dag godt voksen og bor i Ørje – Eva Broen. Hun hadde i sin forvaring en skipssekk, det eneste som kom tilbake til familien. I denne sekken lå det en dagbok. Trond Evald hadde på flerfoldige sider, og med vakker håndskrift, notert ned både hendelser og sine innerste tanker. Det var så spennende og rørende at jeg bare måtte ta tak i denne historien. Her er det mange som kan kjenne seg igjen, og det er interessant å lese hvor moden og reflektert denne ungdommen var. Dagboken har til tider høy gåsehud-faktor, sier Eilif Mosbæk.

Nyttig lesning

Eilif Mosbæks bok er noe langt mer enn spenning og tidtrøyte. Her kan lokalsamfunnet Ørje få vite om en person som var helt vanlig, men som havnet midt i en uvanlig tid. Folk i Ørje – unge som gamle – vil skjønne hvorfor de i alle år gjorde honnør ved bautaen. De vil også få en aldri så liten påminnelse om at vår trygge tid med stadig økende velstand ikke er en selvfølge. Koronaen har minnet oss på at tilværelsen kan snu fort – over natten. Den erkjennelsen opplevde også Trond Evald Thoresen. Lærdommen betalte han for med sitt liv.

Eva Broen, niese av bokens hovedperson, har vært helt avgjørende for at det ble bok av historien om Ørje-gutten Trond Evald Thoresen. Her får Eva se boken for første gang sammen med forfatter Eilif Mosbæk. Eva hadde ingen sjanse til å holde tårene i sjakk. – Dette er fantastisk. Jeg er så glad, sa hun og ga Eilif en symbolsk klem i god korona-ånd.

Forfatter

Eilif Mosbæk er – tilsynelatende – en beskjeden kar. Han har omtalt seg selv som lokalhistorisk skribent. Det må han gjerne fortsette med. Men med «Kanaldamperen Engebret Soot», «Turisten» og nå «Matros Thoresen og ubåten Uredd» på samvittigheten har Mosbæk levert tre praktbøker som for all fremtid tilfører lokalsamfunnet ytterligere identitet.

Skribenten er blitt en fullblods forfatter, i en alder av åtti år. Det arbeidet han har lagt ned gjennom mange år vil for all fremtid være et nyttig tilskudd til et allerede rikt lokalsamfunn. Vår oppfordring går til hele Marker og nærliggende områder: En bedre julegave kan man neppe få i år.

Linn Charlotte Klund fra Marker og kjæresten **Paul Lübbe** fra Tyskland har vært på jordomseiling i over sju år. Grenseland har fulgt turen helt siden avreisen fra Skjeberg høsten 2013. I løpet av dette eventyret har paret vært hjemom for å gjennomføre lange foredragsturneer. I løpet av den pågående jordomseilingen har Linn og Paul feiret jul i mange land og på mange måter. Her forteller de om de ulike julefeiringene de har opplevd.

Julefeiring jorden rundt

Hva har dere savnet mest ute på havet? Dette spørsmålet får vi ofte når vi åpner for spørsmålsrunde på tampen av foredragene. Svaret er ofte litt diffust. Jo, vi savner selvfølgelig familie og venner - og årstidene. Noen ganger savner man naturligvis norsk mat og springvann. Men noe av det hardeste har nok vært ikke å kunne reise «heimat te jul».

I Norge forbinder man jul mest med kos. Julestemning innebærer å ta på seg ullsokkene og kose seg med gløgg, småkaker og julegodter i sofaen. Ute er det mørkt og guffent, inne er det stearinlys og ved som knistrer i peisen. Jul er gjerne stille og høytidelig, ja kanskje en smule melankolsk.

Jul i Syden er noe helt annet. Her er det liv, latter og dans som gjelder, noe som for vår del nesten kjentes ut som blasfemi. Samtidig frister sprøstekt svor og dampende kjøttkaker langt mindre når temperaturen ligger på rundt 32°C og svetten renner ned panna og korsryggen.

2013 – Jul på Atlanterhavet

Turens aller første jul «feira» vi ute på havet. Værmeldinga virka lovende, og bittelille julaften 2013 forlot vi Las Palmas for Karibien. Foran oss lå et helt hav, og vi skulle ikke se land før kalenderen hadde rundet 2014. Selve jula prøvde vi å fortrenge. Der og da var 24.12 bare en dato i loggboka, mens jul var noe som skjedde tusenvis av kilometer bakenfor horisonten. Likevel gjorde vi det beste ut av det. Vårt mannskap Hector prøvde til og med å berge julemiddagen ved bruk av karismatiske nisser som agn. Noe herremåltid fra havets bunn kunne vi derimot se langt etter, og stemningen var i grunnen anspent og laber. Familien var langt vekk, og savnet var stort.

Vi hadde avtalt med familien på Ørje å ringe på julaften, noe som skulle bli høydepunktet i en ellers monoton og konstant gyngende hverdag. Men da vi skulle skru på satellitt-telefonen, nekta den plent å starte. Den avanserte enheten, som kosta oss en halv formue – og skulle gjøre oss i stand til å kommunisere med både redningsetater og kjente og kjære fra hvilken som helst breddegrad, hadde tatt kvelden. På selveste julaften! Krise!

Ikke bare venta de der hjemme på en oppringning, et anrop. Da de prøvde å få tak i oss, ville de få til svar at enheten ikke var i bruk. På et eller annet vis *måtte* vi få sendt en hilsen hjem og la dem vite at vi var i live. Temmelig i beita tok vi julaften formiddag kontakt med et fartøy på krysskurs. Til tross for gjentatt forsøk: Ikke så mye som en lyd over VHF-radioanlegget, linja var død. Vi øynet håp i et lasteskip som dukka opp på horisonten, som til vår store lettelse meldte seg i andre enden av «røret». Om de kunne sende en hilsen hjem? Jovisst! Hector, som hadde engelsk som morsmål, sendte over nummer og julehilsen. Med en romjul tilbrakt mutters alene, omgitt av sjø på alle kanter, var det bare å krysse fingra. Vi hadde *aldri* drømt om at dette skulle bli aller siste skip i sikte på to og en halv uke – tenk, på hele resten av overfarten til Karibien.

Beskjeden nådde mamma 1. juledag. Samboeren til Hector hadde ikke hørt et knyst, men hun var vant til at han var ute på eventyr.

Vi blir fortsatt rørt av å tenke hvor flaks vi hadde. Hva hadde skjedd *hvis ikke*? Kan godt tenkes at Hovedredningssentralen på Sola ville blitt kontakta, og så hadde det blitt iverksatt omfattende leteaksjon. I stedet ble det en fredfylt jul, og da vi stormet en trang telefonkiosk på Barbados, fikk vi høre hvordan scenariet hadde utspilt seg på Ørje:

«Joda, vi fikk meldinga! Første juledag var det noen med latinsk aksent som ringte og spurte

Denne advent blir det eksotisk julestemning på Oslofjordmuseet. Velkommen til en reise i julekryddernes rike, med Linn Charlotte og Paul på scenen i Asker. På programmet står mystifistiske sjøuhyrer, nellikspiker, kanelstenger, fremmede kulturer og mange andre eksotiske reiseopplevelser.

Jeroen, som hadde planlagt å feire jula sammen med kjæresten sin i Australia, ble ufrivillig stuck i Vanuatu og fikk som plaster på såret tilbringe julaften med oss om bord på «Amanda».

Julen 2013 prøvde vi lykken med julenisser på kroken. Forgjeves. Selv om Hector hadde 20 kilo fiskeutstyr om bord, fikk vi ikke en eneste fisk i løpet av den tre uker lange turen over Atlanteren!

Juleavslutningen på skolen i Port Resolution ble markert med et dryss av tropiske blomsterkranser og storslått picnic. Store og små koser seg - høyt og lavt!

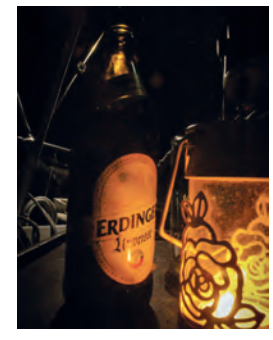

Det Karibiske Hav og atter en julaften på havet var tilbakelagt. Dette måtte feires med julekos på ankringsplassen i Rio Dulce i Guatemala.

Julebakst på Jamaica i 2016.

Misteltein, aquavit, gaver og levende lys på bestemor Kirstens juleløper. Ikke noe å si på julestemningen under dekk!

Julekort på det lokale språket bislama.

Jul i stua hos Linn Charlottes adoptivfamilie Louis på Vanautu i 2017.

Søt julemusikk i 2015 da vi forlovet vi oss.

om vi kjente to stykker som var ute på Atlanterhavet med en liten seilbåt? Jeg ble livredd. Takk og lov fortalte mannen at alt stod bra til med dere. Så ønska vi hverandre god jul! - og la på».

2014 – Det Karibiske Hav

«Aldri mer jul på havet!», lovte vi hverandre. Erfaringen fra Atlanteren satt nesten litt traumatisk i minnet. Året etter hadde vi fått en invitasjon fra Ørje-gutten Gustav Braarud til å besøke ham i Guatemala, og det var dit vi var på vei nå. Først måtte vi bare seile over Det Karibiske Hav, men vi hadde lagt inn god margin – trudde vi i hvert fall. Vi skjønte fort at hastigheten over Atlanterhavet året før lå godt over gjennomsnittet, og «Amanda-Trabanthea» presterte langt fra på toppnivå. Vi rigget opp vårt splitter nye gennaker seil og satte inn ekstragiret. I håp om å øke motivasjonen og trigge julestemninga, tørka vi attpåtil støvet av jule-CDene. Forgjeves. Det ble klart at også denne julaften måtte feires utaskjærs. Men nå ville vi *for alvor* gjøre det beste ut av det.

Som et lite mirakel løya vinden allerede tidlig julemorgen, og vi lå helt rolig i sjøen. Noe lignende hadde vi aldri opplevd. Nå fant vi fram bordet – som ellers bare brukes når «Amanda» ligger i havn – og spilte brettspill og diska opp med julemiddag på festdekka bord. Inne dundret «*Snømannen Kalle*» fra høyttalere, og på horisonten så vi et knallrødt, «vintereple» synke ned i Det Karibiske Hav. Tankene våre gikk tilbake til Tysklands stemningsfulle julemarkeder hvor glaserte epler er fast inventar. Og Glühwein, da. Akkurat nå virka det veldig fjernt.

Midt på natta våkna Paul av at båten lå skikkelig på skrå og stampa heftig i sjøen. Det som begynte som et julemirakel, skrev seg inn i loggbokhistorien som «stille før stormen». 1. juledag blåste det opp enda mer, og til slutt satt vi med sterk kuling midt i fleisen. Likevel var vi fortsatt fast bestemt på å ta igjen den amputerte julefeiringen i land. Ved hjelp av motoren og så mye (les:lite) seil som været overhodet tillot, nærmet vi oss Guatemala.

Klokka sju på kvelden kunne vi endelig fortøye «Amanda» ved brygga i Rio Dulce – en idyllisk elvepassasje førti kilometer fra elvemunningen, hvor ferskvann og saltvann møtes. Vi storma butikken for å få tak i litt godteri og noe som kunne minne om Fredrikstad Juleøl. Tilbake om bord rakk vi kanskje en halv flaske av det mørke brygget og noen sjokoladebiter før vi sovna til stemningsfulle juletoner i salongen. Vi blir ikke enige om det var «*Home for Christmas*» eller «*Snømannen Kalle*».

2016 – Jul på Jamaica

Dette har undertegnede (Paul) egentlig ikke lyst til å skrive så mye om. Vi misliker å stereotypifisere, men Jamaica er utrolig dyrt, og folk flest fremstod lite hyggelig. Vi hadde «Amanda» på land på grunn av den evinnelige skrogskaden og hadde hele verftet for oss selv. Det ble hjemmelaga berlinerkranser og tante Charlotts drömgoda drömmar. Attpåtil fløtekarameller og Julekalender for store barn – *Nisser over skog og hei* - men skikkelig jul ble det neimen ikke.

2017 – Jul i Vanuatu

Vår fineste jul på reisefot var i Vanuatu i 2017. De som har fulgt med på reisebrevene, husker nok at vi fikk smake på sydhavsboer-tilværelsen mens vi var som frivillige lærere i en landsby. Siden vi nå befinner oss på sørhalvkula, faller juleferien på slutten av skoleåret, og på skoleavslutningen ble det skikkelig huskestue. Lærerne ble hylla med taler og overøst med blomsterkranser og babypulver! Først var det duket for familie-picnic i skolegården, etterfulgt av livat fest på stranda. Hele landsbyen konkurrerte i «17. mai-leker», og øyboere vi så på som gamle og høytidelige, hev seg ut i bølgene for å kappsvømme.

Selve jula tilbrakte vi i hovedstaden Port Vila. Her ble Linn Charlotte jammen adoptert av en familie, og julaften ble vi bedt med i kirken. Sceneprogrammet bestod av lystige julesanger, og da det var familiens tur til å innta scena, var det en selvfølge at vi ble med! Heldigvis hadde vi lært oss en del av det lokale språket bislama slik at vi ikke dumma oss ut alt for mye. Kvelden feira vi om bord sammen med vårt crew; Jeroen fra Nederland. På menyen stod pølser, surkål, saus og søtpoteter, som for en gangs skyld kunne nytes på en rolig ankringsplass. Høyttalerne stemte i med «*Snømannen Kalle*», og kveldens høydepunkt var en hel stabel julegaver. Stas! For første gang på turen var det ikke bare hodet, men også hele følelsesregisteret som visste at det var jul.

2020 - Foredrag på Oslofjordmuseet

Ikke noe jul til havs i år heller! Vi er tilbake i hjemlandet, og i skrivende stund på turné – noe vi er utrolig takknemlige for og ikke tar for gitt i disse coronatider. Turneen avsluttes på Oslofjordmuseet i Asker. En helg i advent, dato er i skrivende stund ikke bestemt, fylles museet med eksotiske fortellinger fra julekryddernes rike. Kanel, pepperkaker, nellikspiker – aromaene som fyller neseborene i førjulstiden, har en lang reise fra jungelen på Banda Neira og inn i norske stuer. De sagnomsuste Krydderøyene i Sør-Molukkene har en kontroversiell historie, gjennomsyret av djevelske sjømonstre og brutale skipsforlis. På vår siste seiletappe, på tvers av det indonesiske arkipels 17.000 øyer, våget vi oss likevel dit.

Uansett hvor fint det måtte være, er vi ganske enige om at det ikke finnes noe som kan erstatte jul hjemme i Europa. To år på rad har vi nå feira i Norge og/eller Tyskland og får vel aldri nok av småkaker, klementiner, marsipangris og julesanger foran peisen. Det kan være morsomt med strand og sol, men for oss er snø, frost eller småguffent vær, kombinert med innekos med familien, det som sørger for en riktig god jul.

God Jul til dere alle!
Hilsen Linn og Paul

MARKER KOMMUNE

Besøksadresse: Storgt. 60, 1870 Ørje
Postadresse: Postboks 114, 1871 Ørje
Sentralbord: 69 81 05 00
Epost: post@marker.kommune.no

www.marker.kommune.no
Følg aktiviteter og arrangementer i Marker på Skjer-i

Følg oss på Facebook:
https://www.facebook.com/markerkommune/
Instagram: https://www.instagram.com/markerkommune/

Åpningstider

Marker rådhus:
Mandag – fredag 07.30-15.30.
Jul- og nyttårsaften er rådhuset stengt. I romjulen, 28. og 29. desember, er åpningstiden 08 -13.

For ytterligere info:
www.marker.kommune.no
Telefon: 69 81 05 00

Marker bibliotek

Åpent mandag - fredag 06-22.
Betjente dager tirsdag og torsdag 10-19.
Jul og nyttår: Betjent tirsdag 29. desember 10-13.

Hvis du ikke vil besøke biblioteket, men likevel vil låne bøker, kan du bestille bøker og få dem levert på utsiden av biblioteket.

For ytterligere info:
www.marker.kommune.no
Telefon: 45 29 82 54

Marker skole

Siste skoledag før jul er mandag 21. desember. Alle elever slutter klokken 12.45 og benytter midtskyss hjem klokken 12.50.
Første skoledag etter nyttår er mandag 4. januar.

Teknikk, plan og miljø

Innlevering av fellingsrapport på elg, hjort og rådyr for 2020.

Marker kommune vil minne om fristen for innlevering av fellingsrapport for elg, hjort og rådyr. Dette gjelder sett og skutt dyr, slaktevekter (elg og hjort) og tenner for aldersanalyse på elg.

Rapporteringen kan gjennomføres elektronisk i Hjorteviltregisteret eller på papirskjema til Marker kommune innen 14 dager etter jakttidens slutt 23. desember.

Helseovervåkning av villsvin 2020

Veterinærinstituttet og Mattilsynet samarbeider om et overvåkningsprogram på villsvin i Norge der målet er å kartlegge forekomst av smittestoff som smitte til andre villsvin, tamsvin og mennesker.

Marker kommune har prøvetakingsutstyr for å sende inn prøver fra villsvin felt i Norge. Disse kan hentes ved Marker rådhus, Storgata 60, 1870 Ørje.

I «Handlingsplan mot villsvin» er et av tiltakene å innføre en godtgjørelse til jegere som sender inn fullstendig prøvesett fra villsvin felt under jakt i Norge.

Se mer om ordningen her:
https://www.mattilsynet.no/dyr_og_dyrehold/dyrehelse/dyresykdommer/afrikansk_svinepest/naa_kan_jegere_faa_godtgjorelse_for_aa_sende_inn_prover_av_villsvin_som_er_felt_i_norge.39713

I tillegg gjennomfører Norsk institutt for naturforskning (NINA) innsamling av vevs- og møkkprøver fra villsvin som en del av bestandsovervåkingen av villsvin.

Når du sender inn ferdig frankert konvolutt med prøver, inkluderer dette gratis undersøkelse for trikiner. Ved spørsmål, ta kontakt med Marker kommune v/Ann Kristin Halvorsrud.

Grensen omlastningsplass

Åpen onsdager 14-19.
Jul og nyttår: Onsdag 23. desember og onsdag 30. desember 14 – 19.

For ytterligere info:
www.iorenovasjon.no

Legekontor

Telefon: 69 81 01 50.

Testsenteret på grensen

Alle Marker-innbyggere som har behov for koronatest, kan teste seg på Testsenteret på grensen. For henvisning til test man må ta kontakt med Sentrumsgården legekontor på telefon 69 81 01 50 på hverdager i åpningstiden. Når legekontoret har stengt, kontaktes koronatelefonen i Indre Østfold, telefon 477 80 110, for testing der.
Åpningstider:
Mandag – lørdag 08-22.
Søndag døgnåpent.

Vakttelefoner

Alarmtelefonen barn og unge: 116 111.
Barnevernsvakt: 98 90 11 00.
Legevakt: 116 117.
Vann og avløp: 92 42 33 20.
Viltpåkjørsel: 02800.

Nødnummer:

Brann	110.
Politi	112.
Medisinsk	113.

Kommunale møter

Kommunestyret: Tirsdag 8. desember og tirsdag 15. desember.
Formannskapet:
Torsdag 26. november.
Utvalg Miljø, natur og utvikling:
Tirsdag 1. desember.

Utvalg Plan, teknikk og landbruk:
Tirsdag 1. desember.
Utvalg Oppvekst og omsorg:
Tirsdag 1. desember.

Kommuneplan for Marker

Arealdelen av kommuneplanen legges i løpet av kort tid ut på høring, og vi ber våre innbyggere følge med på Marker kommunes hjemmesider.

Kulturkalender

Kino:
Onsdag 2. desember.
Onsdag 16. desember.
Onsdag 30. desember.

Konserter:
Øymark kirke 13. desember kl. 19.: Julekonsert HJEM.

Øymark kirke 21. desember kl. 17.30 og kl. 20.30: Trygve Skaug.

Øymark kirke 29. desember kl. 18: Romjulsdrøm.

Førjulslørdag i Ørje

Lørdag 28. november klokken 11–16.

Selv om ikke julegateåpningen i Ørje blir helt som vanlig i år, skal denne første lørdagen i advent være en hyggelig dag i Ørje for små og store. Storgata vil være stengt, og alle butikker har pyntet til jul, både ute og inne. Slusebrass vil spille julesanger ute rundt i sentrum, og det er selvfølgelig poser til barna.

Poser til barna deles ut på Torget klokken 14. Det vil ordnes køer, og alle må tenke på avstand til hverandre og øvrige smittevernregler.

Vi ønsker våre innbyggere velkommen til enda en trivelig dag i Ørje.

Juletrefester i Marker

Hvis det arrangeres juletrefester denne julen, vil det annonseres. Følg med på kulturkalender **www.visitindre.no,** lokalavisen og Facebook.

Åpen julefeiring i peisestua Ørje kirke

Torsdag 24. desember.
Påmelding til Servicekontoret i Marker kommune på telefon 69 81 05 00 innen 17. desember. Vi henter og bringer dersom du trenger skyss. Ønsker du å delta på gudstjenesten i Ørje kirke klokken 14, før julefeiring i peisestua, kan vi hente deg.

Nyttige nettsteder

www.visitindre.no
www.visithaldenkanalen.no
https://ostfoldmuseene.no/kanalmuseet
www.visitoestfold.com
www.dampbåt.no
www.soot-spelet.no

NB! MELD DEG PÅ JULEGUDSTJENESTE: post@marker.kirken.no, eller sms til 920 30 985.

Gudstjenester og andre arrangementer

Oversikt over gudstjenester i Marker og andre arrangementer i kirkelig regi denne julen:

2020 har vært et «annerledes-år». Marker-kirken er i år nødt til å be om påmelding til julegudstjenestene. De som vil delta, melder seg på til **post@marker.kirken.no**, eller sms til 920 30 985. Man kan også ringe kirkekontoret på tirsdag eller torsdag mellom kl. 10 og 14. Navn, telefonnummer og bostedskommune må oppgis, samt om dere er en kohort eller må sitte med en meters avstand. Her er det først til mølla-prinsippet som gjelder.

NOVEMBER

Søndag 22. kl. 11. Rødenes kirke. Gudstjeneste v/Øystein Sjølie. Utdeling av 4-års bok.
Tirsdag 24. kl. 19. Øymark kirke. Julekonsert med Petter Simonsen og Leif Ingvald Skaug.
Onsdag 25. kl. 11. Ørje kirke. Nabotreff i peisestua.
Søndag 29. kl. 11. Ørje kirke. Gudstjeneste v/Øystein Sjølie. Presentasjon av konfirmanter i 2021 i Rødenes, Klund og Ørje.

DESEMBER

Søndag 6. kl. 11. Øymark kirke. Gudstjeneste v/Øystein Sjølie. Presentasjon av konfirmanter i 2021 i Øymark.
Søndag 13. kl. 11. Ørje kirke. Gudstjeneste v/Øystein Sjølie.
Søndag 13. kl. 19. Øymark kirke. Julekonsert med HJEM.
Søndag 20. kl. 11. Rødenes kirke. Gudstjeneste.
Mandag 21. kl. 17.30 og kl. 20.30. Øymark kirke. Julekonsert «Seine natt desember», med Trygve Skaug.
Onsdag 23. kl. 18. Klund kirke. Friluftsgudstjeneste v/Øystein Sjølie.
Julaften. kl. 14 og kl. 15.30. Ørje kirke. Julegudstjeneste v/Øystein Sjølie.
Julaften kl. 15 og kl. 16. Rødenes kirke. Julegudstjeneste v/Runo Lilleaasen.
1. juledag. kl. 12. Øymark kirke. Gudstjeneste v/Øystein Sjølie.
Tirsdag 29. kl. 18. Øymark kirke. Romjulsdrøm.

JANUAR

Fredag 1. kl. 12. Rødenes kirke. Gudstjeneste v/Øystein Sjølie.
Søndag 3. kl. 11. Øymark kirke. Hente-engel-gudstjeneste v/Øystein Sjølie.
Søndag 10. kl. 11. Ørje kirke. Gudstjeneste.
Torsdag 14. kl. 20. Øymark kirke. Hverdagsmesse v/Øystein Sjølie.

Ørje kirke

Ribbe, pinnekjøtt, lutefisk – grønnsaker, frukt, snadder. Og selvsagt alle de viktige detaljene som gjør julen til en fest.

Uansett hva som frister – det du trenger til jul, finner du hos Coop Prix Ørje.

Butikksjef Besart Kurta ønsker alle velkommen til en hyggelig og lønnsom julehandel hos Coop Prix Ørje.

coop prix

Gjør julehandelen hos Coop Prix Ørje!
Lave priser. Alltid.

Åpningstider
Mandag–fredag 7:00–22:00
Lørdag 8:00–20:00
Søndag stengt

Telefon: 69 81 20 50. E-post: orje.prix@coop.no

Bakergaarden tar korona på alvor. Men her er det ingen pekefinger. Den hyggelige påminnelsen står i stil med stemningen på dette populære etablissementet. Evy Klund, Jørn Fjeld og Hedda Goska (bak disken) ønsker alle hjertelig velkommen til jul på Bakergaarden.

Jul på Bakergaarden

Jul handler om tradisjoner, og Bakergaarden i Ørje sørger for å videreføre tidligere suksesser. Det betyr julekalender på fasaden også i år.

ØYVIND OTTERSEN, TEKST OG FOTO

God julemat, kaker og hyggelig stemning er selve varemerket på dette populære stedet i hjertet av Ørje.

Bakergaarden er på mange måter et unikt møtested for både lokalbefolkning, hyttefolk og andre besøkende. Det mest unike med Bakergaarden er selve konseptet. Eierne, en rekke privatpersoner i lokalsamfunnet, har ikke fokus på personlig fortjeneste. Fokuset ligger på det å skape lokale arbeidsplasser og en trivelig møteplass som kan konkurrere med hvem-som-helst på kvalitet. Et slikt forretningskonsept smitter selvfølgelig over på ansatte og gjester.

Kreativitet

Det er mange kreative mennesker i Marker. Heldigvis for Bakergaarden er flere av dem med i «Prosjekt Bakergaarden». Det har resultert i en rekke populære tiltak, både ute på veggen og inne i lokalene. Og ikke minst i utvalget av matretter og kaker. De som sørger for å tilberede herlighetene, vet hva de gjør. Og de elsker det. Derfor strømmer også folk til. Det er (nesten) alltid godt med folk i Bakergaardens lokaler.

Uvanlige tider

Også i disse uvanlige korona-tider er Bakergaarden er populært sted for å treffe kjente. Og akkurat det er noe av det viktigste i disse tider der vi tilbringer mer tid enn vi har godt av i selskap med oss selv og våre aller nærmeste. Alt som foregår på Bakergaarden er imidlertid godt innenfor smittervernreglene. Bakergaarden har gjort alt som står i deres makt for å gjøre stedet til et trygt sted å besøke.

Julekalender

For noen år siden kom Kreativiteket opp med mange sprelske påfunn på Bakergaarden. Et år var fasaden pyntet med sko. Så hang det stoler i ulike farger på veggen før man fant ut at en vegg med juletrær er morsomt før jul. Nye sprell hvert år.

Så kom ideen om å henge opp en julekalender på veggen. Store tall med krok, fra 1 til 24. Der ble det hengt opp julepakker med spennende innhold. Tanken var at dette skulle være et engangstilfelle. Men tiltaket var så populært at det er blitt permanent.

– Det er blitt slik at folk forventer denne julekalenderen hvert år. Vi skal ikke skuffe dem i år heller. Fra 1. desember er pakkene på plass, lover Jørn Fjeld, en av de kreative som jobber iherdig i Bakergaardens kulisser.

– Hver dag trekker vi helt vilkårlig ut en vinner blant våre gjester. Når på dagen det skjer, se det vet vi ikke. Vi tar det som det kommer. Hva pakkene inneholder vil vi ikke røpe, men det er fine julepresanger, sier Evy Klund, en av de ansatte på Bakergaarden.

Mye jul i vente

Det er mye tradisjonell i jul i vente på Bakergaarden i år. Noen «terminliste» kan vi ikke komme med. Det sørger korona-situasjonen for. Denne høsten har man knapt kunnet planlegge neste dag.

– Nei, det er ikke lett, men vi har både planer og ønsker. Så får vi se hvor vi lander. Siden det ikke blir noen julemesse på Ørje Brug i år, har vi tenkt å bake forskjellige julekaker for salg. Her blir det både tradisjonelle og nykomponerte kaker. Små gaveesker har vi også planer om å lage for salg, sier Evy Klund.

Arrangementer

Med alle forbehold som preger disse tider, har Bakergaarden lagt noen konkrete planer.

– Fredag 5. desember serverer vi pinnekjøtt på kvelden, og dagen etter står julemat på menyen. Begge arrangementene krever forhåndspåmelding. Allerede er det mange som har meldt seg, men i skrivende stund er det fortsatt ledige plasser. Et annet tiltak er at det blir mulig å få kjøpt ribbe og riskrem på alle søndager i desember, sier Evy.

Hjem til jul

Søndag 27. desember følger Bakergaarden opp fjorårets suksess på Bruget; «Hjem til jul». Da blir det pizza og bar for alle som har kommet fra fjern og nær for å feire jul hjemme. Også her må vi ha påmelding, sier Evy Klund.

Evy Klund og Jørn Fjeld lover at Bakergaarden også i år skal ha sin populære julekalender på Bakergaardens fasade. Fra første desember og frem til julaften kan gjestene vinne en attraktiv julepresang hentet ned fra veggen.

Grenseland blir distribuert til alle husstander i Marker. Grenseland vil også være tilgjengelig i de lokale dagligvareforretningene, rådhuset, Circle K, Marker Sparebank, Nilsen, Mosbæk og Bakergaarden

Telefon: **468 24 777**
E-post: **oyvind.ottersen@grenselandmedia.no**